

UNDERSVISINGS
MINISTERIET

Folketingets Uddannelsesudvalg
Christiansborg

Ministersekretariatet

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
Tlf 3392 5000
Fax 3392 6304
www.uvm.dk

1. april 2005
J.nr.

Undervisningsminister Bertel Haarder har bedt mig fremsende vedlagte høringsresumé og høringsvar om Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisnings i dansk som andetsprog) (L 135).

Med venlig hilsen

Louise Bruun
Kontorfuldmægtig
Direkte tlf. 3392 5076
E-mail: Louise.Bruun@uvm.dk

Undervisningsministeriet
Marts 2005

Høringsresume:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog)

L 135 er en genfremsættelse af L 161, som blev fremsat den 12. januar 2005 (Folketinget 2004-05, 1. samling). Lovforslaget bortfaldt ved udskrivelsen af valg til Folketinget den 18. januar 2005. Der er hørt over lovforslaget i forbindelse med fremsættelsen af L 161.

1. Generelt

Lovudkastet blev sendt til høring hos de myndigheder og organisationer, som fremgår af vedlagte liste over hørte. Lovforslaget har endvidere været offentliggjort på ministeriets hjemmeside. Det er med kryds angivet, hvem der har afgivet svar. Der er herudover indkommet et svar fra Århus Kommune, som ikke er resumeret.

Nedenfor følger de væsentligste bemærkninger til lovforslaget og Undervisningsministeriets bemærkninger hertil.

2. De væsentligste bemærkninger til lovforslaget

2.1 Henvisning til andre skoler end distriktsskolen

Børne- og Kulturchefforeningen tilslutter sig, at elever, som henvises til basisdansk uden for distriktsskolen, efter forslaget nu også kan modtage undervisning i grupper integreret i normalklasseundervisningen.

Bemærkninger:

Basisundervisningen er med lovforslaget ikke ændret. Elever, som ved optagelsen ikke har tilstrækkeligt kendskab til at kunne deltage i den almindelige undervisning, skal fortsat henvises til en basisundervisning i dansk som andetsprog uden for klassens rammer og om nødvendigt på anden skole end distriktsskolen. Med lovforslaget gives mulighed for at også elever, som er stand til at deltage i den almindelige undervisning, men som har et ikke uvæsentligt behov for støtte i dansk som andetsprog, tillige om nødvendigt kan henvises til anden skole end distriktsskolen. Henvisningerne af elever med behov for basisundervisning eller elever, som har et ikke uvæsentligt behov for støtte i dansk som andetsprog, skal være begrundet i pædagogiske hensyn.

Børnerådet kan anbefale en øget adgang til at henvise tosprogede til andre skoler, hvis henvisningen foregår efter en grundig visitation og fører til bedre indlæringsmuligheder og resultater for de pågældende børn.

DA og Danmarks Skolelederforening hilser forslaget velkomment for at imødegå OECD's rapport om, at der er behov for en ekstra indsats for tosprogede elever.

KL anfører, at foreningen i forbindelse med lovforslaget om frit skolevalg har udtrykt bekymring for, at dette kan vanskeliggøre indsatsen for at integrere de tosprogede elever i folkeskolen. KL er derfor særligt positivt indstillet over for den del af forslaget, der giver kommunerne udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen.

Danmarks Lærerforening finder det vigtigt, at folkeskolelovens regler om elevers og forældres rettigheder er ens for alle. Foreningen peger på det ulogiske i, at forældrene generelt sikres frit skolevalg samtidig med, at der foreslås indskrænkninger, som det fremgår af forslaget.

Dansk Flygtningehjælp udtrykke generelt betænkelighed ved tvang og indskrænkning af rettigheder og valgmuligheder for bestemte elev- og forældregrupper som redskab til at løse problemerne omkring tosprogede elevers skolegang.

Bemærkninger til det af DLF og DF anførte:

Allerede i dag er der i folkeskolelovgivningen mulighed for at fravige retten til distriktsskolen, når et barn har særlige behov, som bedst kan tilgodeses på andre skoler. Det gælder specialundervisning og undervisning i dansk som andetsprog, når undervisningen er organiseret i modtagelsesklasser. Der vil således altid være situationer, hvor det kan være nødvendigt, at retten til distriktsskolen må vige af hensyn til at kunne tilbyde barnet en undervisning, der tilgodeser barnets særlige behov.

Landsforeningen af opholdssteder, botilbud og skolebehandlingstilbud tilslutter sig lovforslagets intention om, at kommunerne får øget mulighed for at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen, når de pågældende har et ikke uvæsentligt sprogstøttebehov, og det er pædagogisk påkrævet.

Dokumentations og Rådgivningscentret om Racediskrimination deler den grundlæggende bekymring for de etniske minoritetsbørns manglende succes i skolen og det synspunkt, at der kan være gode faglige og pædagogiske grunde til at fordele børn med anden etnisk baggrund for at fremme en god læring. Centret deler også det synspunkt, at dette kan indebære en konflikt med de nævnte konventioner, og at det er muligt at sikre en forsvarlig fordeling af børn, hvis man kan godtgøre dette ud fra en pædagogisk faglighed, der formidles bredt, men især til forældregrupper. DRC finder, at forslaget overvejende skriver sig ind i en spredningsdiskussion om tosprogede elever, der ikke er fagligt funderet, og derfor risikerer, at vedligeholde den marginalisering, som har været set i de sidste 20 år, og som ikke vil ændre skoleresultaterne for disse børn. Centret giver udtryk for, at hvis man ønsker at begrunde fordelingen af tosprogede elever i en pædagogisk forståelse, må der sættes en dagsorden, der er læringsteoretisk velforankret med henvisninger til den mest robuste forskning i feltet, således at man får udskilt almindelige commensence betragtninger fra den gældende viden.

DRC finder, at der er behov for at udbygge de elementer i forslaget, der direkte henviser til udviklet ekspertise, der er sprogpædagogisk velfunderet, centret henviser til følgende citater fra forslaget:

" Skoler med særlige pædagogiske tilbud til tosprogede elever med sprogstøttebehov kan fx være skoler, der har samlet ekspertise i et sprogstøttecenter eller lign., har samlet undervisningen i sproggrupper tilknyttet tosprogede lærere eller af anden grund kan sikre, at elever med ikke uvæsentlige behov for sprogstøtte kan få den nødvendige undervisning."

"Det kan endvidere indgå i afvejningen, om der inden for kommunen er mulighed for at henvise til skoler med særlige pædagogiske tilbud til tosprogede elever med sprogstøttebehov. Fx skoler, der har samlet relevant ekspertise i et sprogstøttecenter eller lign., har samlet undervisningen i sproggrupper tilknyttet tosprogede lærere eller af anden grund kan sikre, at elever med ikke uvæsentlige behov for sprogstøtte kan få den nødvendige undervisning"

DRC finder endvidere, at i skoler og skoledistrikter, hvor andelen af tosprogede børn langt overstiger antallet af danske børn, kan det være vanskeligt at udvikle den del af sproget, der vedrører forskellige domæner som leg og sociale omgangsformer. Begrundelsen for at gå ind i en anden fordeling af børn i sådanne situationer må foretages ud fra, hvilke saglige og pædagogisk faglige mål fordelingen skal opfylde. Hvis disse mål samtidig tydeliggøres med, at de pædagogiske foranstaltninger, der iværksættes for at opnå målet, er velbegrundede i pædagogisk og sprogpædagogisk faglighed, vil man efter DRC's opfattelse samtidig opfylde kravet for at omgå det almene ligebehandlingsprincip i konventionerne.

DRC finder, at dette kan ske ved at udbygge forslaget med den viden og forskning, der faktisk foreligger om undervisningen af tosprogede børn. Der henvises bl.a. til omfattende forskning fra USA og til resultaterne fra en konsensuskonference i 1996, som blev afholdt af Norges Forskningsråd. Der var her enighed om betydningen af andetsprogs-pædagogikken i almenpædagogikken og modersmålets betydning for tilegnelsen af andetsproget

Bemærkninger:

Lovforslaget pointerer, at fravigelsen af retten til optagelse i distriktsskolen skal være fagligt og pædagogisk velbegrundet. Det forudsættes tillige, at det ikke er commonsensebetragtninger, der ligger til grund for vurderingerne, men at de er begrundet i aktuel viden om undervisning af tosprogede elever. I en kommende justering af den gældende vejledning om organisering af folkeskolens undervisning af tosprogede elever vil overvejelser om saglige faglige og pædagogiske grunde blive uddybet til brug for beslutningstagerne.

Københavns Kommune nævner, at der i den gældende lovgivning er en klar skelnen mellem de tosprogede elever, som skolelederen vurderer til at have behov for undervisning i basis dansk (elever, der ikke kan følge den almindelige undervisning i klasserne) og elever der vurderes til at have behov for supplerende undervisning i dansk som andet-

sprog. Kommunen udtrykker betænkelighed ved det nye færdighedsniveau – *et ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte* – i form af undervisning i dansk som andetsprog, som forslaget rummer. Begrebet relaterer sig efter kommunens opfattelse ikke til objektive kriterier for niveauet af sprogfærdighed på dansk, ligesom kommunen anfører, at der på nuværende tidspunkt ikke foreligger sprogtest eller sprogvurderinger, der kan definere dette nærmere. Kommunen finder, at begrebet er for uklart til at kunne være det administrative grundlag for en pædagogisk vurdering og en planlægning af en særlig tilrettelagt undervisning af de tosprogede elever. På samme måde finder kommunen ikke, at lovforslagets bemærkninger om en individuel pædagogisk bedømmelse som et grundlag for at henvise en tosproget elev til en anden skole er et tilstrækkeligt administrativt grundlag. Kommunen peger endvidere på, at i København vil en sådan henvisningsordning medføre, at mange etnisk danske forældre vil blive afskåret fra at benytte det frie skolevalg, da de typisk vil vælge de samme skoler, som kommunen vil henvise de tosprogede til. Københavns Kommune peger på, at det uklare administrationsgrundlag vil kunne medføre mange forældreklager og anfører, at det er vigtigt, at kommunen i den kommunale praksis over for borgerne har nogle klare lovfæstede retningslinjer for borgernes rettigheder og pligter. Kommunen peger desuden på, at det kan være uklart, hvornår barnet ikke længere har behov for en særlig tilrettelagt undervisning på en anden skole end distriktskolen.

Bemærkninger:

For så vidt angår begrebet "et ikke uvæsentligt sprogstøttebehov" henvises til bemærkningerne ovenfor til det af DRC anførte. For så vidt angår det frie skolevalg fastsætter kommunen selv skolernes kapacitet. Lovforslaget om styrket undervisning i dansk som andetsprog pålægger ingen kommuner at benytte sig af de muligheder, som rummes i forslaget, ligesom kommunen selv fastsætter beslutningsrammen for ordningen.

Rådet for Etniske Minoriteter vurderer, at der er visse gode perspektiver i at udvide muligheden for at henvise tosprogede elever med behov for særlig pædagogisk støtte i undervisningen i dansk som andetsprog til andre skoler end distriktsskolen. Rådet påpeger en utilstrækkelighed i lovforslaget i forhold til formålet – at styrke tosprogedes indlæring i dansk som andetsprog. Rådet er bevidste om, at sprogindlæringen kræver adækvate pædagogiske metoder og undervisningsfaciliteter, men peger på, at sprogindlæring også er afhængig af naturlige samtalsituationer på dansk, hvilket også fremgår af lovforslaget. Rådet foreslår, at der iværksættes initiativer med henblik på at styrke mulighederne for skoler med en mere blandet elevsammensætning. Rådet anfører, at der ikke kun skal tænkes i flytning og fordeling af tosprogede børn, men det er i alle familiers interesse, at der tilstræbes en sammenblanding af de forskellige befolkningsgrupper i lokalområderne.

Rådet peger her på initiativerne i foreningen Brug folkeskolen på Nørrebro, ligesom rådet peger på, at et andet initiativ kunne være at styrke tosprogede forældres viden om mulighederne for at vælge daginstitution.

Bemærkninger:

Lovforslaget tilsigter at sikre de tosprogede elever de bedste forudsætninger for at tilegne sig dansk.

Skole og Samfund sætter spørgsmålstegn ved, om en ophævelse af retten til distriktskolen er en hensigtsmæssig imødegåelse af de faktorer, der ligger bag de tosprogede elevers dårlige resultater i skolen. Det er Skole og Samfunds opfattelse, at årsagerne til de dårlige resultater skal søges helt andre steder. Peger på, at forskningsresultater og den seneste PISA undersøgelse i København ikke har kunnet påvise nogen forskel i lærings-situationen mellem tosprogede elever på skoler med en høj eller lav koncentration af tosprogede elever. Skole- og Samfund peger som en hovedårsag til de tosprogedes dårlige resultater på kvaliteten af undervisningen i dansk som andetsprog, og henviser til resultaterne af evalueringen af undervisningen i dansk som andetsprog.

Skole og Samfund finder, at der er et stort behov for at sikre, at kommunerne lever op til deres forpligtelser på området – om nødvendigt ved tvangsforanstaltninger over for kommunerne.

Skole og Samfund peger endvidere på det vigtige i, at dansk som andetsprog også bør indgå som en dimension i den almene undervisning. Det er således vigtigt, at kommunerne sætter målrettet ind på at udvikle ekspertisen i undervisningen i dansk som andetsprog.

Skole og Samfund finder, at kommunerne bør forpligtes til at sikre, at der foretages en sprogscreening ved skolestarten og løbende i skoleforløbet af alle børn. En sådan screening vil kunne opfange alle former for sproglige vanskeligheder hos eleverne ikke blot de vanskeligheder, der måtte være en følge af elevernes tosprogethed. Screeningen bør føre til, at kommunerne opstiller et tilbud til eleverne om den undervisning, der på bedste vis er tilpasset deres særlige situation. Hvis denne undervisning bedst kan sikres på en anden skole end distriktsskolen, bør det fortsat være op til forældrene, om de ønsker at benytte sig af tilbuddet, eller vil have barnet optaget i distriktsskolen.

Hvis forslaget om at fravige retten til distriktsskolen fastholdes, finder Skole og Samfund, at der som minimum bør indføres en anke mulighed til en uvildig instans samt uvildig rådgivning om kommunens pædagogiske tilbud og muligheden for at anke.

Bemærkninger:

Det indgår i regeringsgrundlaget "Nye Mål", februar 2005, at der indføres en sprogscreening ved starten af børnehaveklassen, så undervisningen allerede fra start kan tage udgangspunkt i børnenes aktuelle forudsætninger. Skole og Samfunds forslag om en ankeinstans er ikke imødekommet.

2.2. Undervisningen almindeligvis uden for den almindelige undervisningstid

DA, Børnerådet, Børne- og Kulturchefforeningen og Danmarks Skolelederforening tilslutter sig, at den supplerende undervisning i dansk som andetsprog, som ikke foregår som en integreret del af undervisningen i klassen, almindeligvis foregår uden for den almindelige undervisning.

Danmarks Lærerforening påpeger, at dansk som andetsprog skal foregå både som særlig tilrettelagt undervisning og som en dimension i fagene. Hvis denne dimension lægges

uden for den almindelige skoletid, reduceres den til lektiehjælp, og vil fratage skolen muligheden for lokale løsninger i skemalægning for faget, hvilket foreningen ikke finder er rimeligt. Foreningen påpeger endvidere, at en placering efter skoletid vil kunne forringe elevernes mulighed for at blive integreret med kammeraterne i fritiden. Opfordrer derfor til en evaluering af konsekvenserne med forskningsmæssig tilknytning.

Bemærkninger:

Andetsprogs-pædagogikken i almenpædagogikken ønskes med lovforslaget ikke ændret. Den supplerende undervisning i dansk som andetsprog kan gives både som en selvstændig undervisning på hold eller lign. og som en integreret dimension i fagundervisningen. Det er alene undervisningen på hold evt. som enkeltmandsundervisning, der med lovforslaget i videst muligt omfang skal placeres efter skoletid, så der skabes mest mulig kontinuitet i elevens samlede undervisning. Lovforslaget pointerer, at det netop ikke er støtten i dansk som andetsprog, som gives i klassen som en dimension i skolens fag, der ønskes ændret.

Dokumentations og Rådgivningscentret om Racediskrimination anfører, at lige så rigtig som kritikken fra OECD fremstår, lige så vigtigt er det efterfølgende at sikre sig, at den foreslåede foranstaltning til at modvirke, at eleven går glip af den undervisning, som finder sted i klassen, vil udvikle samspillet mellem andetsprogs-pædagogikken i den almindelige faglige undervisning og den supplerende undervisning. DRC påpeger risikoen for at initiativet vil blive reduceret til lektiehjælp. DRC anfører, at det der overses er, at forståelsen hos den enkelte elev i fagene ikke bliver større, blot fordi eleven nu er fysisk til stede.

Bemærkninger:

Det forudsættes i folkeskolelovgivningen, at lærere, der underviser tosprogede elever, er kvalificerede til opgaven.

KL anfører, at det er foreningens vurdering, at hvis en større del af den supplerende undervisning i dansk som andetsprog skal gives udover det almindelige timetal, vil det medføre øgede udgifter på en del af landets skoler og vil derfor indeholde et behov for DUT-kompensation.

Bemærkninger:

Som det fremgår af forslaget, vil der ikke ske en forøgelse af lærerressourceforbruget ved, at den supplerende undervisning i dansk som andetsprog, som ikke foregår som en integreret del af undervisningen i klassen, almindeligvis foregår uden for den almindelige undervisningstid.

2.3 Internationale forpligtelser

Dansk Flygtningehjælp hæfter sig ved, at der i den konkrete udformning af nye henvisningsregler skal ske en individuel vurdering af elevernes sproglige og pædagogiske be-

hov, og at der dermed ikke åbnes for en tvangsmæssig spredning af elever alene ud fra etnicitet, national baggrund og lign. DF forudsætter, at der vil være de nødvendige ressourcer og kvaliteter i andetsprogsundervisningen på de relevante skoler, at forældrene tidligt oplyses om ordningen og begrundelserne herfor samt at henvisningen til andre skoler foregår i en konkret dialog med forældrene.

Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination anfører, at forslaget er begrundet i OECD's undersøgelser vedr. tosprogede børns lave skolepræstationer.

Men anfører, at forslagsstillerne ikke på noget tidspunkt forholder sig til teori og forskning vedrørende tosprogede børns tilegnelse af andetsproget eller forskning vedrørende forholdet mellem hverdagssprog og skolesprog. DRC anfører, at der i forslaget ses commonsense betragtninger, for så vidt angår spredning af børnene som et evident pædagogisk argument, overbetoning af det sprog der tilegnes gennem leg og socialt samvær på bekostning af en forståelse af sprogtilegnelse som læringsredskab. Der er således efter DRC's opfattelse ingen lødig faglig og pædagogisk argumentation for forslaget. DRC anfører, at dette skjules gennem en udtynding af, hvem der skal bære ansvaret for denne udvikling. DRC nævner endvidere, at anvendelsen af begrebet en individuel pædagogisk vurdering mv. uden forankring i en sprogpædagogisk forståelse fører til, at pædagogikken bliver en trojansk hest for at gennemføre og legitimere en spredningspolitik.

Professor Anne Holmen og lektor Christian Horst anfører i et tillæg til høringssvaret, at lovforslaget ikke bygger på kendt pædagogisk faglighed, at lovforslaget, hvis det vedtages supplerer regeringens omgåelse af almene ligebehandlingsprincipper, og at der ikke kan herske tvivl om, at bosætningspolitikken vil følge efter om kort tid.

Det anføres tillige, at lovforslaget er et fornemt eksempel på god skrivekunst, hvor der ved betoningen af "det pædagogiske argument" for individuel vurdering af barnet, skabes et grundlag for omgåelse af den juridiske forpligtelse til ligebehandling, således at ansvaret for diskriminationen flyttes over i den lokale forvaltning. Tilbage med ansvaret står skolevæsenet, skolen, lærerne, forældrene og børnene – rammesat i et pædagogisk rum, uden en udviklet pædagogisk faglighed til at løfte udfordringen. Uden veludviklede pædagogiske tilbud, kompetencer og faglighed vil diskussionen i første række lægge sig fast på procenter og kvoter. I anden række opstår der en differentieret omgang med problemstillingen, da det jo forholder sig således, at der også er mange velfungerede tosprogede børn fra velfungerede tosprogede hjem. Der opstår kort sagt en mere eller mindre åbenlys sorteringsstruktur, hvor de svageste grupper bliver tabere.

Skole og Samfund finder, at der ikke i forslaget er belæg for at forskelsbehandle tosprogede forældre. Finder tværtimod, at forslagets formulering, om betingelserne for at kunne henvise eleven til en anden skole end distriktsskolen, er så løse, at de gør det muligt for kommunerne at anvende sådanne skøn af allehånde usaglige grunde.

Bemærkninger til det af DRC og Skole og Samfund anførte:

Omfanget af danskpåvirkningen fra elever med dansk som modersmål eller fra elever, som behersker sproget på modersmålsniveau, skønnes at være evident for tosprogedes tilegnelse af dansk.

Hensigten med lovforslaget er, at give kommunerne flere muligheder for at sikre gode danskundskaber og et godt fagligt udbytte for alle elever.

Det forudsættes, at henvisningsreglerne ikke administreres i strid med de krav om ikke-diskriminering, som følger af Danmarks internationale forpligtelser. Der skal foretages en individuel vurdering, som skal give en profil af den enkelte elevs sproglige formåen. Det skal vurderes, hvordan der bedst kan sættes ind med relevante faglige aktiviteter ud fra de foreliggende oplysninger om elevens sproglige formåen og de pædagogiske tilbud, der findes på distriktsskolen og evt. modtagende skole. Der skal foreligge saglige pædagogiske grunde for at fravige elevens ret til optagelse på distriktsskolen. Til brug for vurderingerne vil Undervisningsministeriet udsende vejledende test til tosprogede og justere den gældende vejledning om organisering af folkeskolens undervisning af tosprogede elever.

Institut For Menneskerettigheder anfører, at forslaget bl.a. indeholder en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter undervisningsministeren i forbindelse med fastsættelse af regler om undervisning i dansk som andetsprog kan fravige den sædvanlige regel om, at barnet optages i distriktsskolen, hvis det ved optagelsen vurderes, at eleven har et ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte, og det vurderes at være pædagogisk påkrævet at henvise eleven til en anden skole. Det fremgår endvidere, at vurderingen skal foretages ud fra en individuel vurdering af elevens sproglige behov. Instituttet har på baggrund heraf forudsat, at henvisningsreglerne ikke administreres i strid med de krav om ikke-diskriminering, som følger af Danmarks internationale forpligtelser.

Instituttet peger på, at forslaget ikke indeholder elementer om barnets mulighed for at udtale sig om en påtænkt afgørelse. Herved tager lovforslaget ikke højde for Danmarks forpligtelser i henhold til Børnekonventionens artikel 12, hvoraf det bl.a. fremgår, at deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter retten til frit at udtrykke disse i alle forhold, der vedrører barnet. Barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed. Instituttet finder, at børnekonventionens krav til dansk ret bør fremgå udtrykkeligt af lovforslaget eller den bekendtgørelse, der udstedes i medfør heraf.

Omkring international ret peger også **Børnerådet** på forholdet til børnekonventionen. Rådet finder ikke, at denne konvention er til hinder for forslaget. Det forudsættes, at de samme krav efterleves, som gør sig gældende for de øvrige internationale forpligtelser. Børnerådet opfordrer til, at forholdet til konventionen indskrives i bemærkningerne til lovforslaget, samt i en kommende bekendtgørelse.

Bemærkninger:

Ifølge folkeskoleloven er det forældrene, der træffer beslutning om forhold i medfør af folkeskolelovgivningen. Det er derfor forældrene, som vil blive hørt i spørgsmålet om henvisning til en anden skole, men det vil naturligvis være en given ting, at barnet inddrages i et omfang, som vil være naturligt i forhold til barnets alder på typisk 6-7 år ved optagelsen.

2.4 Visitering

Børnerådet sætter spørgsmålstegn ved alle skolelederes besiddelse af den fornødne ekspertise til at afgøre om et tosproget barn har behov for styrket undervisning i dansk som andetsprog. Rådet frygter ligeledes, at andre hensyn som klassekvotienter og ressourceforhold på skolen kan komme til at spille ind, hvorved der kan blive tale om alvorlige krænkelse af konventionssikrede rettigheder. Rådet anbefaler derfor, at der i bekendtgørelsen pålægges kommunerne en visitationsprocedure med obligatorisk deltagelse af sagkyndig bistand, der garanterer en saglig vurdering af barnets evner.

Danmarks Lærerforening finder, at test og vurdering af eleverne bør foretages af en kommunalt ansat konsulent med faglig ekspertise og specialkendskab til såvel børns sproglige udvikling generelt som tosprogedes kulturelle forhold med deraf afledte virkninger for børns sprogtiltagelse. Lærerforeningen finder, at det ikke kan overlades til den enkelte skole at gennemføre en sådan test samt at vurdere resultatet.

Foreningen finder derfor, at alle afgørelser om henvisninger og ophør heraf skal træffes af en kommunal ansat konsulent.

Danmarks Lærerforening påpeger endvidere, at forslaget vil kunne medføre, at skoler med få tosprogede elever vil henvise disse elever til skoler med særlig ekspertise. Det kan fremme en udvikling, hvor nogle skoler ikke har tosprogede, mens andre har mange. Foreningen anfører, at dansk som andetsprog alene vil blive styrket, hvis den enkelte skoleleder og skolens lærere har de nødvendige uddannelsesmæssige forudsætninger for at kunne undervise i faget. Forslaget om henvisning af en elev til en anden skole vil derfor ikke nødvendigvis i sig selv styrke elevens beherskelse af dansk. Påpeger, at der skal være sikkerhed for, at den modtagende skole har et relevant pædagogisk tilbud som distriktsskolen ikke kan tilbyde.

Børne- og Kulturchefforeningen finder, at henvisningskompetencen til basisundervisning i dansk som andetsprog bør placeres hos kommunalbestyrelsen/forvaltningen og paralleliseres med den lovgivning og praksis, der er ved henvisning af børn til specialundervisning (folkeskolelovens § 20, stk. 2).

Foreningen finder således, at der er en række forhold, som ikke, selv med en udvidet beføjelse for kommunalbestyrelsen til at fastsætte præcise retningslinjer for skolelederens henvisning, kan sikres. Foreningen peger fx på, at der er tale om en omkostningstung foranstaltning, som det ikke er hensigtsmæssigt, at skolelederen henviser til. Foreningen nævner endvidere en række usaglige hensyn, som vil kunne spille ind ved skolelederens afgørelse, samt at det bør sikres, at eleverne behandles ens fra skole til skole. Foreningen nævner endvidere risikoen for flere skoleskift, hvis behovet først opdages efter en tid.

KL peger ligeledes på en række problemer, hvis man lovgivningsmæssigt eksklusivt placerer henvisningskompetencen hos den enkelte skoleleder. Fx risiko for forskelsbehandling, det forhold at skolelederne ifølge evalueringen af dansk som andetsprog kun i meget begrænset omfang har kendskab til og forståelse for undervisning i dansk som andetsprog, at der endnu ikke er udarbejdet forskningsbaseret testmateriale, der kan støtte skolelederen i vurderingen, og at det ikke i relation til styring af økonomien er hensigtsmæssigt, at en skoleleder alene kan henvise til en ressourcetung foranstaltning.

KL finder det afgørende, at henvisningskompetencen formelt placeres hos kommunalbestyrelsen /forvaltningen, der så kan delegerer, hvis det er hensigtsmæssigt.

Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination udtrykker om forslaget visitationsbeskrivelse, at den fagpædagogiske forståelse i relation til dansk som andetsprog ikke er særlig veludviklet hos skoleledere. At forældrene, deres socioøkonomiske position taget i betragtning, kan formodes at have et ringe kendskab til området. DRC anfører, at en statslig information om tilgængelig viden burde udvikles, og at forældreforeninger eller etiske råd med fordel kunne inddrages som en grundlæggende betingelse for realisering af forslaget.

DRC anfører endvidere, for ikke at komme i konflikt med konventionerne, at der må sikres en visitationsprocedure,

- 1) der er forankret i anerkendte pædagogiske vurderinger af barnets sproglige niveau på begge sprog,
- 2) der relaterer de vedtagne beslutninger for det enkelte barn til disse vurderinger,
- 3) der sikrer at faguddannet personale kan varetage funktionen,
- 4) der sikrer en supervision, der både tilgodeser den faglige og pædagogiske praksis, og som tilgodeser den interessenmodsatning, der kan være mellem det enkelte barns behov og de enkelte skolars og politiske miljøers præferencer mht. spredning og kvotering.

Bemærkninger til det af de ovenfor anførte:

I forhold til det udkast, som kommenteres, er der foretaget den ændring, at kommunalbestyrelsen får kompetencen til at træffe afgørelse om henvisning. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte en ordning, der sikrer, at det i forbindelse med optagelsen vurderes, om eleven har et ikke uvæsentligt behov for undervisning i dansk som andetsprog, og om det er pædagogisk påkrævet at henvise eleven til en anden skole.

Kommunalbestyrelsen kan vælge at delegerer dette ansvar til skolelederen.

Det vil fremgå af bemærkningerne til lovforslaget, at den gældende vejledning om organisering af folkeskolens undervisning af tosprogede elever vil blive justeret.

2.5 Sprogtest

Børnerådet, DA og Børne- og Kulturchefforeningen tilslutter sig, at Undervisningsministeriet udarbejder vejledende sprogtest.

Danmarks Lærerforening og Skole og Samfund finder, at alle elever – ikke kun tosprogede – bør sprogscreenes før skolestart.

Bemærkninger:

Der henvises til bemærkningerne under pkt. 2.1 til det af Skole og Samfund anførte.

Andre felter

Amtsrådsforeningen noterer sig, at forslaget ikke medfører ændringer for de elever, der har behov for specialundervisning, og derfor ikke har direkte betydning for de amts-

kommunale opgaver på folkeskoleområdet. Foreningen påpeger, at indlæringsvanskeligheder, som alene knytter sig til sprogstøttebehov, som udgangspunkt ikke bør give anledning til henvisning til specialundervisning.

Børnerådet påpeger en række forhold, der bør overvejes inden realisering af lovforslaget. Andre faktorer, der kan styrke danskindlæringen, bør indtænkes, fx tidlig sprogstimulering, skole-hjem samarbejdet. Rådet anbefaler, at modersmålsundervisning genindføres som en forpligtelse for kommunerne.

Bemærkninger:

For så vidt angår modersmålsundervisning ønsker regeringen ikke at ændre på kommunernes forpligtelse til at iværksætte denne undervisning, der henvises til lovforslag nr. L 142, Folketingsåret 2001-02, 2. samling.

Danmarks Lærerforening finder, at forældre, der er utilfredse med en afgørelse om henvisning altid skal have mulighed for at anke afgørelsen til en uvildig ankeinstans med fornøden ekspertise. Foreningen anfører desuden, at en højnelse af kvaliteten i undervisning i dansk som andetsprog forudsætter en kraftig efteruddannelse af lærerne, som ikke kan gennemføres udgiftsneutralt. Foreningen anfører endvidere, at forslaget vil kunne påføre kommunerne ekstra udgifter til transport af elever.

Landsforeningen af opholdssteder, botilbud og skolebehandlingstilbud finder også, at der bør være en reel ankemulighed i lighed med specialundervisningen, og ikke kun partshøring i medfør af forvaltningsloven.

Bemærkninger:

Der henvises til bemærkningerne til nr. 2.1 til det af Skole og Samfund anførte.

Dansk Flygtningehjælp foreslår, at lovændringerne følges op med en grundig evaluering af de erfaringer, der gøres med anvendelse af de nye optagelsesregler. DF gør opmærksom på, at flygtningebørn kan have særlige problemer med at opnå tilstrækkelige færdigheder i folkeskolens fag, og dermed kan have behov for mere end styrket undervisning i dansk som andetsprog. Hvis forslagets målsætning om at ruste de tosprogede børn til uddannelse og arbejde skal opfyldes, kræver det ekstra indsats i forhold til folkeskolens øvrige fag, fx kunne efterslæbet indhentes hurtigere og udbyttet af undervisningen i centrale fag øges, hvis der i en periode var mulighed for modersmålsbaseret faglig læring. DF peger endvidere på de positive erfaringer med frivillig baseret lektiehjælp.

Bemærkninger:

Der er planlagt en fornyet evaluering af dansk som andetsprog i folkeskolen i 2007. Dansk som andetsprog har til formål at sikre tilegnelsen af det danske sprog. Dette udelukker ikke, at eleverne får forklaringer med videre på deres modersmål i undervisningen.

De Samvirkende Invalideorganisationer bemærker, at det er væsentligt, at hensynet til styrket danskundervisning ikke overskygger, hvis barnet samtidig har specialpædagogik-

ske behov. DSI nævner, at det er organisationens erfaring, at handicap ofte overses hos mennesker med anden etnisk baggrund. Det er vigtigt, at undervisningen tager højde for såvel handicappet som fremmedsproget.

Det Centrale Handicapråd anbefaler, at der i situationer, hvor en elev har behov for både særlig ekspertise i forhold til specialpædagogisk støtte og til undervisning i dansk som andetsprog, stilles krav om samarbejde mellem de skoler, der ligger inde med de pågældende eksperter.

Bemærkninger:

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at en tosproget elev, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte efter reglerne om specialundervisning, fortsat skal henvises hertil.

KL anfører, at det er afgørende, at man for at sikre de tosprogede elevers fremtidige udbytte af deres skolegang snarest følger op med regeringens øvrige varslede initiativer. KL nævner styrkelse af dansk som andetsprog i læreruddannelsen og udvikling af forskningsbaseret testmateriale til brug for sprogvurderingen af de tosprogede elever.

Ungdomsskolernes Udviklingscenter har ingen indvendinger til forslaget, men gør opmærksom på, at den kommunale ungdomsskole allerede i dag er en central aktør i integrationen af unge nydanskere, og at ungdomsskolen fortsat gerne vil medvirke hertil. Foreslår, at man indtænker ungdomsskolen som en mulighed for at styrke undervisningen i dansk som andetsprog.

2.6 Få eller ingen bemærkninger til udkastet:

AC, Danmarks Evalueringsinstitut, Frie Grundskoler Fællesråd og LO har ingen bemærkninger.

Grundskolerådet, der henviser til de høringssvar, som måtte være fremsat af de organisationer mv. , som er repræsenteret i rådet.

Landsforeningen af Ungdomsskoleledere oplyser, at foreningen støtter intentionerne bag forslaget.

BUPL, der dog kommer med en generel kritik af, at ministeriet generelt tror, at komplekse problemer som integration kan løses ved at henvise tosprogede elever til andre skoler.

Frederiksberg Kommune, der dog tager forbehold for de økonomiske konsekvenser.

Bilag

Høringsliste over forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog). Der er med kryds angivet, hvem der har svaret.

1. Akademikernes Centralorganisation (AC)	x
2. Amtsrådsforeningen	x
3. Forbundet for Pædagoger og klubfolk (BUPL)	x
4. Børnerådet	x
5. Børne- og Kulturchefforeningen	x
6. Danmarks Evalueringsinstitut	x
7. Danmarks Skolelederforening	x
8. Danske Skoleelever	
9. Danmarks Lærerforening	x
10. Dansk Arbejdsgiverforening	x
11. Dansk Center for Undervisningsmiljø	
12. Dansk Flygtningehjælp	x
13. Dansk Friskoleforening	
14. Dansk Industri	
15. De samvirkende Invalideorganisationer	x
16. Det Centrale Handicapråd	x
17. Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination	x
18. Efterskoleforeningen	
19. Efterskolernes lærerforening	
20. Frederiksberg Kommune	x
21. Frie Grundskolers Fællesråd	x
22. Frie Grundskolers Lærerforening	
23. Grundskolerådet	x
24. Institut for Menneskerettigheder	x
25. KL	x
26. Københavns Kommune	x
27. Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere (LVU)	
28. Landsforeningen af ungdomsskoleledere (LU)	x
29. Landsforeningen af opholdssteder, botilbud og skolebehandlingstilbud	x
30. Landsorganisationen i Danmark	x
31. Rådet for Etniske minoriteter	x
32. Skole og Samfund	x
33. Ungdomsringen	
34. Ungdomsskolernes Udviklingscenter (US)	x

"Betina Thomsen" <bt@ac.dk>

03-01-2005 13:00

Til <Lone.Basse@uvm.dk>

cc

bcc

Emne Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktskolen)

Journalisering af indgående post

Journalnr.

Sagsgruppe tekst

Dokumentløbenr.

Sagsbehandler

Emne

Vedr. reference: 2004-2322-12

Akademikernes Centralorganisation har ingen bemærkninger til ovennævnte høring.

Med venlig hilsen

Betina Thomsen
Sekretær

Akademikernes Centralorganisation
Direkte tlf.nr. 3369 4030

*

This e-mail has been scanned for viruses by <http://www.virus112.com>

*

**Amtsråds-
foreningen**

Undervisningsministeriet
Juridisk kontor for almene uddannelser
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

17-01-2005
J.nr. 527-479805
Sagsbehandler
Jesper Bøjer Jensen
Tel. 35298143
Internet: jej@arf.dk

Amtsrådsforeningens høringssvar vedr. Forslag til Lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog m.v.)

Undervisningsministeriet har fremsendt ovennævnte lovforslag til høring.

Amtsrådsforeningen noterer sig, at forslaget ikke medfører ændringer for de elever, der har behov for specialundervisning og derfor ikke har direkte betydning for de amtskommunale opgaver på folkeskoleområdet.

Foreningen skal dog pege på, at det er vigtigt, at der sondres mellem sprogstøttebehov og specialundervisningsbehov. Det bør som udgangspunkt ikke give anledning til henvisning til specialundervisning, hvis en elev har indlæringsvanskeligheder som alene knytter sig til sprogstøttebehov. Sådanne vanskeligheder bør søges imødekommet ved sprogundervisning.

Med venlig hilsen

Jesper Bøjer Jensen

Dampfærgevej 22
Postboks 2593
2100 København Ø

E-post: arf@arf.dk
Tlf. 3529 8100
Fax 3529 8300

sgl@bupl.dk
18-01-2005 07:00

Til Lone.Bassé@uvm.dk
cc aba@bupl.dk
bcc
Emne Høringssvar vedr Styrket undervisning i dansk som
andetsprog
Journalisering af indgående post
Journalnr. 2004-2322-12
Sagsgruppe tekst 2322 Love
Dokumentløbenr. U1-52231
Sagsbehandler Lone Basse
Emne Høringssvar vedr Styrket undervisning i dansk som
andetsprog
Registreret den 18-01-2005 09:48:19 på sag nummer
2004-2322-12
Historik og med dokumentløbenummer U1-52231.

Til Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser
Frederiksholms kanal 26
1220 København K

Høringssvar til udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen)

BUPL har ikke bemærkninger til det fremsendte udkast til lovforslag på nær en generel kritik af, at ministeriet tilsyneladende tror, at komplekse problemer som integration kan løses ved at henvise tosprogede elever til andre skoler.

Med venlig hilsen
Allan Baumann Stig G Lund
BUPLs forretningsudvalg Konsulent

This e-mail has been scanned for viruses by <http://www.virus112.com>

Uddannelsesstyrelsen
Jur. kontor for almene uddannelser
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

**Vedr. styrket undervisning i dansk som andetsprog
(Udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler
end distriktsskolen)**

Børnerådet
12. januar 2005
Journalnr.: 3.2-2001-0164

Generelle bemærkninger

Børnerådet er bekymret over den halvdel af alle tosprogede unge, der forlader folkeskolen som funktionelle analfabeter og dermed ikke er i stand til at gennemføre et uddannelsesforløb. Den negative betydning heraf for de unges integration og ligestilling i det danske samfund er ganske omfattende. Der må derfor arbejdes intensivt på at tilbyde tosprogede børn og unge bedre muligheder for at tilegne sig tilstrækkelige danskundskaber.

På den baggrund kan Børnerådet anbefale en øget adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen, hvis henvisningen foregår efter en grundig visitation og fører til bedre indlæringsmuligheder og -resultater for de pågældende børn og unge. Rådet kan også tilslutte sig regler om, at evt. supplerende undervisning i dansk som andetsprog skal foregå uden for den almindelige undervisningstid, så eleven ikke går glip af klasseundervisningen og dermed bl.a. kommer bagud på andre områder.

En række forhold bør overvejes, inden lovforslaget realiseres. Uanset betydningen af velstrukturerede undervisningstilbud lærer børn ikke kun dansk i undervisningen, alene af den grund, at de tilbringer en begrænset del af deres liv i skolen. Andre faktorer, der kan styrke danskindlæringen, må indtænkes. Elevens sociale baggrundsforhold har stor betydning for skoleresultatet, tidlig sprogstimulering og et positivt institution/skole-hjem-samarbejde spiller en rolle, ligesom et kulturelt miljø med dansksproget indhold kan motivere eleven til en gunstig sproglig udvikling. På disse områder anbefaler Børnerådet en øget indsats, der naturligvis ikke alene påhviler Undervisningsministeriet.

Af særlig betydning for tosprogede elever er modersmålsundervisningen. Det er veldokumenteret, at udviklingen af modersmålet er en af de væsentligste forudsætninger for, at børn kan lære et nyt sprog, og at

dette må betragtes som en afgørende faktor for vellykket integration og ligestilling i det danske samfund.¹

Rådet har derfor også tidligere over for undervisningsministeren understreget, at kommunerne igen bør pålægges en pligt til at tilbyde de tosprogede børn modersmålsundervisning.

Forholdet til international ret

Undervisningsministeriet har overvejet, om forslaget er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser til at undgå diskrimination af landets borgere. Ministeriet sammenholder derfor forslaget med kravene i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og FN-konventionen om Borgerlige og Politiske Rettigheder.

Børnerådet må som tidligere minde Undervisningsministeriet om, at *Børnekonventionens deltagerstater* har forpligtet sig til at gennemføre lovgivning om børn i lyset af de rettigheder, som konventionen anerkender (art. 4). Danmark har dermed en forpligtelse til at efterleve bestemmelserne i konventionen om behandlingen af herboende børn af anden etnisk herkomst. Særligt understreger artiklerne 2, 29 og 30 kravet om, at staten beskytter børn mod alle former for forskelsbehandling og tager hensyn til såvel børns sproglige som alment kulturelle udvikling og identitet.

Børnerådet har overvejet lovforslaget i forhold til de nævnte artikler og finder ikke noget til hinder for ordningen. Det forudsættes, at de samme krav efterleves, som fremgår af de andre nævnte internationale forpligtelser. Det drejer sig bl.a. om, at visitationen skal være individuelt begrundet i pædagogiske hensyn til barnet, og at henvisningen kun oprettholdes, indtil formålet er opfyldt. Når behovet for undervisning i dansk i det beskrevne omfang ikke længere eksisterer, har eleven derfor krav på, men ikke pligt til, at blive overført til distriktsskolen igen.

Børnerådet opfordrer undervisningsministeren til at formulere overvejelser om lovændringens relation til Børnekonventionens regler såvel i bemærkningerne til lovforslaget som i den kommende bekendtgørelse.

Visiteringen af den tosprogede elev til en anden skole

Visiteringsforløbet og -afgørelsen påhviler skolelederen, der som udgangspunkt i tvivlstilfælde fortsat skal inddrage sagkyndig bistand. Det fremgår videre af forslagets bemærkninger til de enkelte bestemmelser, nr. 2, at den kommende bekendtgørelse vil indeholde en friere hjemmel til kommunalbestyrelsen til at fastsætte retningslinjer for indskrivning og optagelse, jf. folkeskolelovens § 40, stk. 2, nr. 7. Kommunalbestyrelsen kan fx bestemme, at lederen altid skal inddrage en sprogkonsulent, anvende tests i visiteringen o.lign.

Man kan næppe antage, at danske skoleledere i almindelighed er i besiddelse af den fornødne faglige ekspertise til alene at afgøre, om et tosproget barn har behov for styrket undervisning i dansk som andet-

¹ OECD 2004, What makes school work

sprog og derfor evt. bør henvises til en anden skole end distriktsskolen. Det kan også frygtes, at andre motiver end rent pædagogiske og individuelle hensyn kan spille en rolle for skolelederen ved visitationen, som fx. klassekvotienter og andre ressourceforhold på distriktsskolen. Hvis dette bliver tilfældet, vil der være tale om alvorlige krænkelse af elevens konventionssikrede rettigheder i form af diskrimination.

Børnerådet anbefaler derfor, at bekendtgørelsen udformes således, at den pålægger kommunerne en visitationsprocedure under obligatorisk deltagelse af sagkyndig bistand, der garanterer en saglig vurdering af barnets evner.

Børnerådet kan i denne sammenhæng støtte ministeriets plan om at udvikle vejledende sprogtests med henblik på at give skolerne et bedre grundlag for den individuelle vurdering af eleven. Dermed kan der også arbejdes hen imod et ensartet grundlag for visitationen på nationalt niveau.

Med venlig hilsen

Klaus Wilmann
Formand for Børnerådet

Bente Ingvarsen
Sekretariatschef

16. januar 2005

Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser
Att. Lone Basse
Frederiksholms kanal 26
1220 København K
Lone.Basse@uvm.dk

**Høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen
(Styrket undervisning i dansk som andetsprog herunder ved udvidet adgang til
at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen)**

1. Styrkelse af dansk som andetsprog

Børne- og Kulturudvalget (BKF) kan generelt tilslutte sig en styrkelse af dansk som andetsprog, men mener, at dansk som andet sprog som hovedregel gives uden for den normale undervisning. Hvis ikke dansk som andet sprog gives som en integreret del af normal undervisning, kan BKF således tilslutte sig bemærkningen fra lovteksten :
... for så vidt angår den danske folkeskole, som OECD på, at det helt bestemt er en uklog beslutning, at tosprogede elever er tvunget til at lade være med at deltage i andre fag for at opnå en tilstrækkelig hjælp i dansk. Det bør derfor blive fastsat i bekendtgørelsen, at den almindelige undervisning i dansk som andetsprog, som ikke foregår som en integreret del af undervisningen i hovedsagen, mindeligvis foregår uden for den almindelige undervisning, så eleverne ikke slipper af den undervisning, der finder sted i klassen.

2. Henvisningskompeten

BKF tilslutter sig, at elever, som henvises til basisdansk uden for distriktsskolen, nu ikke blot kan modtage undervisning i modtagelsesklasser, men også i grupper integreret i normalklasseundervisningen.

Det er BKF's opfattelse, at henvisningskompetencen til børn til basisdansk placeres hos kommunalbestyrelsen/forvaltningen og paralleliseres med den lovgivning og praksis, der er ved henvisning af børn til 20.2-specialundervisning, heldagsskoler, specialklasser mv.

Selv ikke med den udvidelse af kommunalbestyrelsens beføjelser til at fastlægge præcise retningslinier for skolelederens henvisning, som lovforslaget rummer, løses problemet Dette begrundes i,

- at henvisning af tosprogede børn til basisdansk er omkostningstung. Omkostningen ligger typisk mellem 25 og 35.000 kr/år pr. elev. Det er ikke hensigtsmæssigt, at skolelederen henviser til en ressourcemæssig tung foranstaltning – enten på egen skole eller en anden skole i kommunen
- at der i bestemte situationer kunne opstå tvivl om det "hensigtsmæssige" i at skolen henviser et barn – med et objektivi behov - til basisdansk, placeret på en anden skole end distriktsskolen, hvis det fx betyder en reduktion i antallet af spor på den henvisende skole, fx fra 3 til 2 spor på en årgang – og dermed, at skolens ressourcer reduceres evt. med afskedigelse/overflytning af personale til følge
- at det modsat kunne være "bekvem" at henvise et for stort antal tosprogede børn til en anden skole, idet den henvisende skole aflastes for en række integrationsmæssige problemer – og i tilgift får klasse(r) med lave klassekvotienter. Måske udløser det tillige en ekstra klasse på den modtagende skole
- at skoleleder/bestyrelse på en skole, som skal modtage børn til basisdansk-undervisning, kunne have en interesse i at vurdere, at disse elever efter en ganske kort periode ikke længere har behov for basisdansk og dermed opfordre disse elever til at flytte tilbage til distriktsskolen, for derigennem så hurtigt som muligt at blive løst for et integrationsproblem på skolen
- at ovenstående samlet set også peger på et hensyn til retssikkerheden – at det sikres, at de tosprogede børn behandles ens fra skole til skole, og at børn henvises til basisdansk fordi de har et behov, og fordi det vil fremme integrationen, og *ikke* pga. af andre - i denne sammenhæng – usaglige hensyn.

Når skolelederen henviser til basisdansk, kan det endvidere betyde flere skoleskift for barnet. Eksempelvis indskrives barnet på distriktsskolen, og starter sin skolegang her, for så efterfølgende at blive henvist til basisdansk på en anden skole, (når behovet opdages efter en tid), og så igen efter 2 år så evt. at flytte tilbage til distriktsskolen. Det kan næppe hævdes at være til gavn for barnet eller integrationen.

3. Sprogtest

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det. *"Med henblik på at give skolerne et bedre grundlag for at gennemføre den individuelle vurdering, vil Undervisningsministeriet udvikle vejledende sprogtest på et forskningsmæssigt grundlag, som stilles til rådighed for skolerne."*

Der er i dag en væsentlig usikkerhed om henvisningsgrundlaget til basisdansk, hvorfor BKF tilslutter sig at der udarbejdes en vejledende sprogtest, som kan sikre et mere sikkert henvisningsgrundlag for elever, som skal modtage et basisdansktilbud.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til:

Formanden Per B. Christensen, Børne- og Kulturdirektør i Næstved,
eller bestyrelsesmedlem Klaus Nørskov, Børne- og Undervisningsdirektør i Albertslund,
Tlf. 4368 6101

Side 3

P.b.v.

Klaus Nørskov

"Mette Bess Nielsen"
<Mette.BessNielsen@eva.dk>

03-01-2005 15:21

Til <Lone.Basse@uvm.dk>

cc

bcc

Emne Høringssvar j.nr.: 2004-2322-12

Journalisering af indgående post

Journalnr. 2004-2322-12

Sagsgruppe tekst 2322 Love

Dokumentløbenr.

Sagsbehandler Lone Basse

Emne Høringssvar j.nr.: 2004-2322-12

Danmarks Evalueringsinstitut har 22. december 2004 fra Undervisningsministeriet modtaget udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen), (J.nr.: 2004-2322-12), med anmodning om eventuelle bemærkninger.

Danmarks Evalueringsinstitut har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Venlig hilsen

Christian Thune
Direktør

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)
Østbanegade 55, 3. sal
2100 København Ø
T 35 25 46 28

F 35 55 10 11

This e-mail has been scanned for viruses by <http://www.virus112.com>

DANMARKS
SKOLELEDERFORENING

VED STRANDEN 16 · 1061 KØBENHAVN K
TELEFON 33 14 28 40 · TELEFAX 33 14 03 29

Undervisningsministeriet
Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K.

UI-51908

GoF Journal

13 JAN. 2005

Den 12. januar 2005

Att.: Lone Basse

2004-232-12

**Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen
(Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at
henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen)**

Danmarks Skolelederforening takker for muligheden for at afgive høringssvar til ovennævnte forslag.

Da den seneste OECD-rapport peger på, at en ekstra indsats i forhold til de tosprogede elever i den danske folkeskole er nødvendig, hilser Skolelederforeningen lovforslaget velkommen.

Der gives i lovforslaget mulighed for, at man kommunalt kan beslutte at sprede de tosprogede elever på flere skoler med henblik på at sikre alle elever det maksimalt faglige og sociale udbytte.

Det understreges i OECD-rapporten, at det er uheldigt, at de tosprogede elever er nødt til at udeblive fra timer i andre fag for at drage nytte af den ekstra hjælp. Dette er efter Danmarks Skolelederforenings opfattelse vigtigt at fastholde.

Med venlig hilsen

Erik Lorenzen
Formand

Danmarks Lærerforening

VANDKUNSTEN 12 · 1467 KØBENHAVN K

Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

01-52110
GoF Journal

17 JAN. 2005

2004-2322/12

Den 13. januar 2005
J.nr. 2004/52801*1/ABC/ak

Vedr. høring om udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen)

Danmarks Lærerforening har følgende bemærkninger til ovennævnte høring:

Foreningen finder det vigtigt, at folkeskolelovens bestemmelser om forældres og elevers rettigheder er ens for alle. Det virker eksempelvis ulogisk, at forældrene generelt sikres frit skolevalg samtidig med, at der foreslås indskrænkninger i tosprogede forældres ret til at vælge skole.

Alle elever, ikke kun tosprogede, bør sprogtestes/screenes før skolegangens begyndelse. Testningen og vurderingen af resultatet skal i givet fald foretages af en kommunalt ansat konsulent med faglig ekspertise og specialkendskab til såvel børns sproglige udvikling generelt som tosprogedes kulturelle forhold med deraf afledte virkning for børnenes sprogtilegnelse. I henhold til evalueringen af dansk som andetsprog, foretaget af KLEO - Center for kompetence, ledelse, evaluering og organisationsudvikling, vil kun de færreste lærere og ledere have sådanne forudsætninger. Det kan derfor ikke overlades til den enkelte skole at gennemføre en sådan test eller at vurdere den enkelte elevs testresultater.

Ifølge det fremsendte forslag skal det løbende vurderes, om der er et fortsat behov for undervisning i dansk som andetsprog som begrundelse for opretholdelse af den pligtmæssige henvisning til en anden skole end distriktsskolen. Det understøtter foreningens holdning om, at alle afgørelser om henvisninger i henhold til forslaget skal træffes af en kommunal konsulent, da lederne på elevens oprindelige skole og den nye skole ikke kan forudsættes at besidde de fag-faglige kvalifikationer til at foretage vurdering af henvisning og ophør af henvisning.

Der er ikke belæg for at sige, at det er vanskeligt at inddrage naturlige sprogindlæringsituationer i tilegnelsen af dansk som andetsprog på skoler med mange tosprogede elever. Som i fremmedsprogsundervisningen kan kontakten med brugere af målsproget sikres gennem undervisningens indhold og arbejdsformer. Hvis lovforslaget gennemføres, vil det i øvrigt kunne medføre, at skoler med få tosprogede elever henviser disse elever til skoler med særlig ekspertise i undervisning af tosprogede. Dette kan fremme en udvikling, hvor nogle skoler ikke har tosprogede elever, mens andre får mange som følge af henvisningspolitik-

ken fra de andre skoler. Naturlig sprogindlæring er positivt men kan ikke erstatte god undervisning.

Der er ikke belæg for at skelne mellem det mundtlige og det skriftlige på en sådan måde, at det mundtlige læres intuitivt, medens det skriftlige kræver en tilrettelagt undervisning, jf. vejledning for faget dansk som andet sprog, hvor tale og samtale er væsentlige elementer i undervisningen.

I folkeskolen har alle elever brug for at kunne flere sprog. jf. de almindelige bemærkninger til lovforslaget, hvor det nævnes, at der i dag er mange elever, der i deres opvækst har brug for at kunne flere sprog. Tosprogethed er andet og mere end børn med mangelfulde dansk-kundskaber.

Dansk som andetsprog vil alene blive styrket, hvis den enkelte skoleleder og skolens lærere har de nødvendige uddannelsesmæssige forudsætninger for at kunne undervise i faget. Forslaget om henvisning af en elev til en anden skole end distriktsskolen vil derfor ikke nødvendigvis i sig selv styrke elevens beherskelse af dansk som andetsprog. Henvisning af elever til en anden skole end distriktsskolen må derfor alene ske ud fra en pædagogisk vurdering af den enkelte elevs forudsætninger. Der skal være sikkerhed for, at den modtagende skole har et relevant pædagogisk tilbud, som distriktsskolen ikke kan tilbyde.

Alle kommuner skal have ansatte med spidskompetencer inden for tosprogsområdet. Den i bemærkningen nævnte øgede mulighed for, at kommunerne mere frit vil kunne bestemme, at der altid skal inddrages en sprogkonsulent m.v., bør derfor ændres til, at det er obligatorisk for kommunerne at anvende en sprogkonsulent ved afgørelser om tosprogede elevers henvisning til en anden skole end distriktsskolen.

Forældre, der er utilfredse med en kommunal afgørelse om henvisning af en elev til en anden skole end distriktsskolen, skal altid have mulighed for at anke afgørelsen til en uvildig ankeinstans med den fornødne faglige ekspertise.

Ifølge forslaget skal det løbende vurderes, om der fortsat er et ikke uvæsentligt behov for undervisning i dansk som andetsprog. Når det nævnte behov for supplerende undervisning i dansk som andetsprog ikke længere er der, skal eleven have et ubetinget retskrav på overførsel til distriktsskolen, hvis forældrene ønsker det. Denne beslutning skal træffes af en fagligt kompetent kommunalt ansat konsulent.

Dansk som andetsprog skal både foregå som særligt tilrettelagt undervisning med egen læseplan og som en dimension i fagene. Hvis denne dimension i fagene lægges uden for den almindelige skoletid, reduceres den til lektiehjælp. Endvidere vil det fratage skolerne muligheden for lokale løsninger vedrørende skemalægning for faget dansk som andetsprog, hvilket ikke er rimeligt.

En placering af undervisningen efter skoletid vil herudover eventuelt kunne forringe elevernes mulighed for at blive integreret med kammeraterne i boligområdet i fritiden samt forringe elevernes mulighed for deltagelse i organiserede fritidsaktiviteter. Foreningen skal derfor opfordre til, at der med henblik på en evaluering af konsekvenserne heraf etableres nogle forsøg med tilknyttet forskning.

En forudsætning for højnelse af kvaliteten af undervisningen i dansk som andetsprog er en kraftig efteruddannelse af lærerne. Dette kan ikke gennemføres udgiftsneutralt, idet efter-

uddannelsesbehovet i forhold til folkeskolens øvrige opgaver ikke kan reduceres uden forringelse af skolens generelle faglige niveau.

Det fremsatte forslag vil derudover kunne påføre kommunerne ekstra udgifter til transport af elever.

Med venlig hilsen

Anders Bondo Christensen

Aksel Kramer

Dansk Arbejdsgiverforening
Vester Voldgade 113
1790 København V

Telefon 33 38 90 00
Telefax 33 12 29 76
Kontortid 8.30-16.30
E-mail: da@da.dk
Giro 5 40 08 99

Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser
Att. Lone Basse
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

17. januar 2005

Sendt pr. mail Lone.Basse@uvm.dk

01-52176
GoF Journal

17 JAN. 2005

2004-2372-12

Høring vedrørende forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (styrket undervisning i dansk som andetsprog m.m.)

Dansk Arbejdsgiverforening har modtaget udkast til lov om ændring af lov om folkeskolen. Ændringen vedrører tosprogedes mulighed for at blive henvist til andre skoler end distriktskolen. Høringsfristen er den 17. januar 2005.

DA støtter forslaget, der sikrer den bedst mulige undervisning for tosprogede i dansk som andetsprog. Muligheden sikres gennem en individuel vurdering og placering i det relevante skoletilbud – uanset om dette er uden for distriktsskolen. Det er en tilfredsstillende løsning på det problem, der er påpeget af OECD. Kritikken var, at tosprogede elever, der skulle have undervisning i dansk som andetsprog, måtte forlade den normale klasse.

Med forslaget skabes således et grundlag for at følge op på eleverne, så der ikke blot sker en obligatorisk sprogscreening af tosprogede ved starten af skolegangen. En løbende evaluering kan sikre, at tosprogede får mere ud af folkeskolen og dermed undgår at blive funktionelle analfabeter.

Samtidig er DA tilfreds med, at der vil blive udarbejdet et testmateriale, der kan hjælpe kommunerne i deres vurdering af elevernes behov.

Med venlig hilsen
DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Mette Ringsted

Dansk Flygtningehjælp
Giv flygtninge en fremtid

Uddannelsesstyrelsen

Att.: specialkonsulent Lone Basse
Juridisk kontor for almene
uddannelser
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

01-52080
GoF Journal

17 JAN. 2005

2004-2322-12

Dato 12-01-
05
Ref:

Høring over udkast til forslag til lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen),
ministeriets reference 2004-2322-12

Dansk Flygtningehjælp har modtaget ovenstående lovudkast i høring og skal i den anledning bemærke følgende:

Dansk Flygtningehjælp er generelt betænkelig ved tvang og indskrænkning af rettigheder og valgmuligheder for bestemte forældre- og elevgrupper som redskab til at løse problemerne omkring tosprogede elevers skolegang.

Minoritetsforældre ønsker som andre forældre det bedst mulige skoleforløb for deres børn.

Positive tilbud og god undervisning for både de tosprogede og de etsprogede elever på landets folkeskoler samt åben og løbende dialog med forældrene om løsninger på problemerne er derfor afgørende for om det lykkes at skabe bedre integration og bedre skoleresultater.

I forhold til den konkrete udformning af nye henvisningsregler i folkeskolen har Dansk Flygtningehjælp imidlertid hæftet sig ved, at der efter lovforslaget skal foretages en individuel vurdering af elevernes sproglige og pædagogiske behov, og at der dermed ikke åbnes for tvangsmæssig spredning af elever alene ud fra etnicitet, national baggrund o.lign.

Dansk Flygtningehjælp forudsætter herudover, at der vil være de nødvendige ressourcer og kvaliteter i andetsprogsundervisningen på de relevante skoler, at forældrene tidligt oplyses om ordningen og begrundelserne for den samt, at henvisningen til andre skoler foregår i konkret dialog med de berørte forældre.

På baggrund af det store behov for at udvikle metoder og redskaber, som kan skabe bedre skoleforløb for tosprogede elever og dermed bedre

Dansk Flygtningehjælp

s 2

forudsætninger for uddannelse og integration, vil Flygtningehjælp gerne foreslå, at lovændringerne følges op med en grundig evaluering af de erfaringer, der gøres med anvendelse af de nye optagelsesregler.

Dansk Flygtninge skal samtidig benytte lejligheden til at gøre opmærksom på, at flygtningebørn kan have særlige problemer med at opnå tilstrækkelige faglige færdigheder i folkeskolens fag og dermed behov for mere end styrket undervisning i dansk som andetsprog.

En del større flygtningebørn kommer til Danmark med begrænset og afbrudt skolegang bag sig som følge af flugten og har dermed både et fagligt efterslæb og manglende dansk kundskaber som barrierer for at opnå alderssvarende skolefærdigheder. De kan derfor have særlige vanskeligheder i forhold til at opnå tilstrækkelige faglige forudsætninger i folkeskoleforløbet til at kunne klare sig videre i uddannelsessystemet. Hvis målsætningen om at ruste de tosprogede børn til uddannelse og arbejde, jf. lovbemærkningerne om baggrunden for lovforslaget, skal opfyldes for flygtningebørn, kræver det derfor også en ekstra indsats i forhold til folkeskolens øvrige fag. F.eks. kunne efterslæbet indhentes hurtigere og udbyttet af undervisningen i centrale fag øges, hvis der i en periode var mulighed for modersmålsbaseret faglig læring.

Ud fra Dansk Flygtningehjælps positive erfaringer med frivilligbaseret lektiehjælp til børn og unge med flygtningebaggrund skal vi endelig pege på behovet for lektiehjælp til tosprogede elever. Forældre med flygtningebaggrund har som andre forældre til børn i folkeskolen et ønske om at hjælpe deres børn med at klare lektierne, men de har på grund af den korte opholdstid i Danmark ofte ikke forudsætningerne for at give støtte til lektielæsning. De mangler bl.a. kendskab til folkeskolens krav og er selv i gang med at lære det danske sprog. Her kan tilbud om lektiehjælp til børnene og de unge være en vigtig og afgørende håndsrækning.

Med venlig hilsen

Andreas Kamm, generalsekretær

Dansk Flygtningehjælp / Dansk Flygtningehjælp
andreas.kamm@drc.dk
Direkte telefon 33735130

Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

01-52276
GoF Journal

18 JAN. 2005

2004 232-12

Den 17. januar 2005
J.nr. 3615.128 [21.01] SL/sih/kt

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen)

Hermed følger udkast til høringssvar til høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen).

Fra De Samvirkende Invalideorganisationers (DSI's) side skal vi bemærke, at vi finder, at det er væsentligt, at hensynet til en styrket danskundervisning ikke overskygger, hvis barnet samtidig har specialpædagogiske behov eller behov for, at skolen er fysisk tilgængelig, f.eks. for kørestolsbrugere.

Det er vores erfaring, at handicap ofte overses hos mennesker med anden etnisk baggrund end dansk. F.eks. er det ikke usædvanligt, at ordblindhed eller kommunikationshandicap overses, og at de deraf følgende mangelfulde danskundskaber tilskrives få muligheder for at tilegne sig, anvende og udvikle danskundskaberne.

Senest har det vist sig, at ganske mange voksne flygtninge og indvandrere ikke har fået ordentligt udbytte af danskundervisningen på grund af syns- og hørehandicap.

Skal indsatsen for at styrke danskundervisningen bære frugt, så er det afgørende vigtigt, at den indsats, der gøres, også modsvarer den problemstilling, der er tale om. En danskundervisning, der tager afsæt i en fremmedsprogs pædagogik, vil således ikke være en tilstrækkelig indsats over for et barn, som har et handicap. Men det er oplagt, at også børn med anden etnisk baggrund end dansk og et handicap kan have behov for en undervisning, der tager

højde for såvel handicappet som udgangspunktet som fremmedsproget. I disse tilfælde må specialpædagogikken og fremmedsprogpædagogikken arbejde tæt sammen.

Børn, som modtager modersmålsundervisning og har specialpædagogiske behov, skal naturligvis have den fornødne specialpædagogiske støtte hertil.

For spørgsmål og ønsker om yderligere oplysninger kan der rettes henvendelse til uddannelsespolitisk konsulent Signe Højsteen på e-mail: sih@handicap.dk eller tlf.nr. 3638 8530.

Med venlig hilsen

Stig Langvad
Formand

Uddannelsesstyrelsen
Undervisningsministeriet
Juridisk kontor for almene uddannelser
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

København den 17-01-2005
J.nr.: 31-020
Ane Esbensen

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen)

Det Centrale Handicapråd har med tak modtaget ovennævnte forslag i høring.

I forbindelse med det tidligere lovpligtige tilbud om modersmålsundervisning har der været påpeget problemer med, at eleverne ikke fik den nødvendige specialpædagogiske bistand til modersmålsundervisningen.

Ifølge forslaget skal en tosproget elev, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte efter reglerne om specialundervisning, fortsat henvises hertil. Undervisningen i dansk som andetsprog kan foregå integreret i specialundervisningen.

Tilsvarende vil der være elever, som har et specialpædagogisk behov, men hvor undervisningens placering afgøres af barnets behov for særlig undervisning i dansk som andetsprog.

I begge situationer er det afgørende, at de to ekspertiser arbejder sammen om at give eleven den bedst mulige undervisning. Rådet anbefaler derfor, at der i situationer, hvor en elev har behov for både særlig ekspertise i forhold til danskundervisning for tosprogede og særlig ekspertise i forhold til specialpædagogisk støtte eller specialundervisning, stilles krav om samarbejde mellem de skoler, der ligger inde med de pågældende ekspertiser.

Med venlig hilsen

Ane Esbensen

"DRC" <drc@drcenter.dk>
18-01-2005 12:06

Til <Lone.Basse@uvm.dk>
cc
bcc
Emne Re: Høring over lovforslag
Journalisering af indgående post
Journalnr. 2004-2322-12
Sagsgruppe tekst 2322 Love
Dokumentløbenr.
Sagsbehandler Lone Basse
Emne Re: Høring over lovforslag

Til Undervisningsministeriet,

DRC fremsender hermed sit høringssvar på Forslag til lov om ændring af lov om Folkeskolen.

Høringssvaret er udarbejdet af DRC's næstformand Christian Horst og professor Anne Holmen på opfordring fra DRC.

DRC beklager meget den forsinkede fremsendelse.

Med venlig hilsen
Maiken Lundgaard Hansen
DRC

----- Original Message -----

From: <Lone.Basse@uvm.dk>

To: <Ac@Ac.Dk>; <Arf@Arf.Dk>; <Bupl@Bupl.Dk>; <Brd@Brd.Dk>;
<Bkf@Bkfchefer.Dk>; <Eva@Eva.Dk>; <Ds@Dsnet.Dk>; <Dsea@Skoleelever.Dk>;
<Dlf@Dlf.Org>; <Da@Da.Dk>; <Ole.Juhl@Dcum.Dk>; <Drc@Drc.Dk>;
<Df@Friskoler.Dk>; <Di@Di.Dk>; <Dsi@Handicap.Dk>; <Dch@Dch.Dk>;
<Drc@Drcenter.Dk>; <Info@Efterskole.Dk>; <Elsekr@Elsekr.Dk>;
<Raadhuset@Frederiksberg.Dk>; <Fgf@Fgf.Dk>; <Fgl@Fgl.Dk>;
<Birgitte.Klingsey@uvm.dk>; <Center@Humanrights.Dk>; <Kl@Kl.Dk>;
<Okf@Okf.Kk.Dk>; <Lvu@Lvu.Dk>; <Lu@Lus.Dk>; <Los@Los.Dk>; <Lo@Lo.Dk>;
<Rem@Inm.Dk>; <Post@Skole-Samfund.Dk>; <Ungdomsringen@Ungdomsringen.Dk>;
<Us@Us-Centret.Dk>; <Fm@Fm.Dk>; <Im@Im.Dk>; <Jm@Jm.Dk>; <Kum@Kum.Dk>;
<Minff@Minff.Dk>; <Inm@Inm.Dk>; <Sm@Sm.Dk>

Cc: <Btc@Jm.Dk>; <Mtl@Fm.Dk>

Sent: Tuesday, December 21, 2004 2:49 PM

Subject: Høring over lovforslag

Reference: 2004-2322-12

Hermed sendes høring over forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog). Eventuelle bemærkninger skal være ministeriet hænde senest mandag den 17. januar, som det fremgår af vedlagte høringsbrev.

(See attached file: Høringsbrev.doc) (See attached file: Høringsliste.doc)
(See attached file: høring lovforslag styrket undervisning i dansk som andetsprg .doc)

Med venlig hilsen

Forskellige høringspartnere har på forskellig vis henvendt sig til os for at høre vores kommentarer til lovforslaget.

Etableringen af gode læringsituationer og god sprogundervisning for etniske minoritetsbørn er en kompleks problemstilling, der kræver velovervejede løsninger, hvis man ønsker at rette op på de eksisterende skoleresultater. På den baggrund har vi valgt at udfærdige et notat, som vi mener kan være til gavn for de forskellige høringspartnere i deres overvejelser.

Kommentarer til:

”Forslag til Lov om ændring af lov om Folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktskolen)”

Indledning

Regeringen har udsendt et lovforslag til høring med ovenstående titel, inklusive Bemærkninger til lovforslaget, som er delt op i Almindelige bemærkninger (Ab) og Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser (Bteb).

Vi vil i det følgende kommentere følgende punkter:

- 1) Lovforslagets pædagogiske argumentation (1A-1C)
- 2) Forholdet til EU-retten, Den europæiske Menneskerettighedskonvention og FN-konventionen
- 3) Faglige begrundelser for tilsidesættelsen af ligebehandling, udvikling af visiteringskriterier med udgangspunkt i ligestillingskrav og supervision af processen
- 4) Konklusioner

1. A Lovforslagets pædagogiske argumentation

- 1) Lovforslaget udspringer af en dyb bekymring for, hvorledes det går med etniske minoritetsbørn i de danske folkeskoler, og der henvises til OECD's PISA undersøgelser mht. svage skoleresultater.
- 2) Henvisningen til OECD's undersøgelser understreger, "I en undersøgelse af den danske folkeskole peger OECD på, at det helt bestemt er en uklog løsning, at tosprogede elever er nødt til at udeblive fra timer i andre fag for at drage nytte af den ekstra hjælp i dansk."
- 3) Derudover fremhæves tilvæksten af tosprogede elever over de seneste år som en generel udviklingstendens.
Dette har ført til udviklingen af et større antal skoler i især storby- og forstadsområder, med et stort og stigende antal tosprogede elever, derunder enkelte skoler med udelukkende eller overvejende tosprogede elever.

Kombinationen af disse tre forhold indskriver sig i en almen skole- og undervisningsdiskussion, der omfatter tre forhold: 1) tilegnelse af dansk som andetsprog i relation til skolefagligheden, 2) tilegnelse af dansk som andetsprog i børns sociale relationer, 3) udviklingen af forskellig slags sprogstøtte undervisning. Men denne diskussion er også en del af en almen integrationsdebat, der vedrører spørgsmål om ghettoer og ghettoskoler, hvor den dominerende diskussion omhandler forholdet mellem spredning (opløsning af koncentration af grupperinger af borgere med anden etnisk baggrund end dansk) og grundlæggende borgerlige rettigheder som fri bosætning og frit skolevalg.

I lovforslaget forbindes disse to diskussioner ved at der foreslås en ændring af skoleloven, der skaber:

- 1) en øget mulighed mht. at fordele tosprogede elever, der vurderes til at have "et ikke uvæsentligt sprogstøttebehov", hvorved man kommer i en umiddelbar konflikt med den eksisterende lovgivning vedr. frit skolevalg og kravet på at kunne benytte distriktsskolen, der også inkluderer forholdet til internationale konventioner om ligebehandling,

- 2) en øget mulighed mht. at organisere den supplerende undervisning i dansk som andetsprog uden for normal skoletid som et tilbud udover de øvrige eksisterende former (modtageklasser og dansk som andetsprog i almenundervisningen).

Vi deler regeringens og oppositionens bekymring for de etniske minoritetsbørns manglende skolesucces, men er også bekymrede over, at der i lovforslaget fremføres og lægges en stærk betoning på en pædagogisk saglighed og en individuel bedømmelse af det enkelte barn som grundlag for en adgang til at fordele de etniske minoritets elever, dvs. den pædagogiske vurdering skal begrunde omgåelsen af ligebehandlingskravet, *samtidig* med at man undlader at redegøre for *hvilken* pædagogisk saglighed, der er tale om.

Der er i samfundet på tværs af politiske opfattelser og etniske grupperinger stor enighed om, at det er umådeligt vigtigt for børnenes skolesucces, at de tilegner sig dansk sprog og kultur på et niveau, der giver mulighed for at klare sig i uddannelsessystemet på lige fod med etnisk danske elever.

Hvordan opnås dette mest effektivt i relation til forskellige lokale skoleforhold?

Forskningen, såvel den teoretiske som den empiriske, har gode bud på dette, og det kan her være nødvendigt at fremlægge nogle grundvilkår for tosprogede børns tilegnelse af dansk som andetsprog.

1. B Tosprogede børns grundvilkår og forskellige opfattelser af dansk tilegnelse

Tosprogede børn lever i deres opvækst med to sprog, hvor deres modersmål i mange tilfælde dominerer den hjemlige livsverden og dansk er det sprog de møder uden for hjemmet. Derfor vil de tosprogede børn tilegne sig, opleve, fortolke og emotionelt forankre store dele af deres oplevelser og deres omverden på og via deres modersmål, mens mange andre dele af deres erfaringer i den danske offentlighed vil blive erfaret og oplevet på dansk efterhånden som dette sprog udvikler sig i stigende kontakt med danskere i formelle og uformelle samværsituationer. Intensiteten og omfanget af samspillet mellem kulturer og sprog vil naturligvis variere med barnets alder og de livssituationer, det indgår i.

Dette er et grundvilkår, der ikke kan ændres på, uanset hvor tidligt de tosprogede børn møder dansk i daginstitutioner og gennem sprogstimuleringstilbud. Og man kan forestille sig hvilken ringe kommunikation, der ville udvikle sig i hjemmet mellem barn og forældre, hvis barnet udelukkende kunne benytte sig af dansk i kommunikationen til deres primære voksenkontakter, forældrene, og hvilken afmagt disse ville opleve ved at skulle opdrage deres børn på et sprog som de ikke behersker på mange områder. Tosprogethed er således et grundvilkår og måden de to sprog med- eller modarbejder hinanden på i barnets opvækst er meget afhængig af, hvorledes de vigtige voksne omkring barnet i forskellige sociale felter samarbejder om barnets sproglige udvikling.

Det er her vigtigt at være opmærksom på forskellige forståelser af tilegnelsen af dansk som andetsprog, hvor man kan tale både om en selvstændig sproglig udvikling hos det enkelte barn generelt set, og om en udvikling af andetsproget som mere domænebestemte sproglige færdigheder i relation til tilegnelsen af bestemte sociale, kulturelle og – i skolesammenhæng

– faglige kompetencer. Det er klart, at der er overlap og udveksling mellem disse to måder at se og vurdere sprogtilegnelse på, og de inviterer på hver sin måde til forskellige former for common-sense betragtninger.

Man må derfor gøre sig klart, at der er nogle bestemte grundvilkår for tosprogede børn som er anderledes end for etsprogede i et samfund, hvor skolesystemet er lagt til rette for at møde de etsprogede børns forudsætninger.

Den mest almindelige misforståelse vedrørende andetsprogstilegnelse består i at tro, at man kan udstyre de tosprogede børn med et færdigt og alderssvarende sprog før skolestart og dernæst forvente, at de uden videre kan følge et normalt skoleforløb, eventuelt med forskellige former for støtteundervisning.

Denne forståelse har ført til en høj grad af satsning på fremskudt sprogindlæring via daginstitutioner og sprogstimuleringsstilbud for tosprogede småbørn; det har ført til udvikling af basisundervisning i form af modtageklasseundervisning i indskolingen (eller på mellemtrinnet og i udskolingen for børn og unge, der ankommer til landet senere i deres skoleforløb). Disse undervisningsstilbud suppleres med forskellige former for sprogstøtte undervejs i skoleforløbet, når man har opdaget at de sproglige færdigheder ikke var tilstrækkelige.

Det har i mange sammenhænge vist sig, at det har været nødvendigt at trække elever ud af den ordinære undervisning i større eller mindre omfang for at modtage sprogstøtte, hvorved eleverne har mistet megen faglig undervisning undervejs i skoleforløbet. Det er det OECD henviser til med sin kritik som en "uklog løsning".

Vi vil gerne understrege vigtigheden af, at tosprogede børn tidligt møder det danske sprog i daginstitutioner og sprogstimuleringsstilbud, at der forefindes modtageklasseundervisning og forskellige former for sprogstøtte. Dvs. vores kritik retter sig ikke mod forekomsten og udviklingen af disse undervisningsstilbud i sig selv.

Vi vil også gerne understrege, at der kan være gode pædagogiske grunde til at fordele tosprogede elever for at skabe de bedst mulige vilkår for en god undervisningssituation.

Muligheden for at foretage fordelinger, der er i overensstemmelse med konventionernes krav til ligebehandling vender vi tilbage til senere, men vil blot her understrege, at den pædagogisk faglige begrundelse for en given fordeling, er afgørende for en given fordelings legitimitet.

Vi deler således regeringens opfattelse som den kommer til udtryk i:

" Det er regeringens opfattelse, at tosprogede elevers integration bedst fremmes ved, at gode betingelser for læring og god sprogundervisning følges ad. Læringsrummet – det sociale rum – har betydning, men man lærer ikke dansk ved blot at møde meget dansk." (Ab, 2. Lovforslagets indhold).

Men det er netop betingelser for læring vi skal undersøge nøje, før der sættes foranstaltninger i gang.

Disse forhold spiller naturligvis positivt sammen med regeringens forståelse for at:

"Omfanget af danskpåvirkningen fra elever med dansk som modersmål eller fra elever, som behersker sproget på modersmålsniveau, skønnes at være evident for tosprogedes tilegnelse af dansk" (Ab, Lovforslagets indhold).

Men dette kan og må ikke overskygge det første forhold, da fordeling eller spredning af elever som selvstændigt princip eller et mål i sig selv (skjult kvotering), derved kan komme til at dominere det pædagogiske sigte eller de pædagogiske begrundelser. Hvis det skulle blive tilfældet ville vi stå med en situation med institutionelt betinget forskelsbehandling.

Tilegnelsen af samfundets sprog er en livslang proces, uanset om dette sprog er ens modersmål eller andetsprog. Undervejs i opvæksten har man brug for sproget til stadig nye formål og med stadig større dybde og nuancering. I skolen udvides kravene til både den faglige og sociale sprogbeherskelse, og danskundskaber er ikke kun et mål i sig selv, men også et værktøj for andre fag. For at vende den negative skoleudvikling for tosprogede elever er det derfor nødvendigt, at de får den bedste danskundervisning ud fra deres præmisser, dvs. som andetsprogsundervisning, også når deres sprog har udviklet sig forbi begyndertrinnet. I skolens ældste klasser er det desuden vigtigt, at dansk som andetsprog ikke kun undervises som selvstændigt sprogfag, men også indgår som dimension i den almene undervisning. Kombinationen af fag- og sprogundervisning giver erfaringsmæssigt de bedste resultater, og en sådan undervisning bør derfor gives de bedste rammer for at udvikle sig lokalt.

1. C Ambivalenser i lovforslaget

Det er derfor vigtigt at være opmærksom på følgende ambivalenser i lovforslaget:

1. Reaktionen på kritikken fra OECD

"I en undersøgelse af den danske folkeskole peger OECD på, at det helt bestemt er en uklog løsning, at tosprogede elever er nødt til at udeblive fra timer i andre fag for at drage nytte af den ekstra hjælp i dansk."

"Det vil derfor blive fastsat i bekendtgørelsen, at den supplerende undervisning i dansk som andetsprog, som ikke foregår som en integreret del af undervisningen i klassen, almindeligvis foregår uden for den almindelige undervisningstid, så eleven ikke går glip af den undervisning, der finder sted i klassen." (Ab, Lovforslagets indhold).

Lige så rigtig som kritikken fra OECD fremstår, lige så vigtigt er det efterfølgende at sikre sig, at den foreslåede foranstaltning til at modvirke dette, vil udvikle samspillet mellem andetsprogs-pædagogikken i den almene faglige undervisning og den supplerende undervisning.

Hvor man etablerer en supplerende sprogstøtteundervisning uden for det almindelige timetal, vil det alt andet lige betyde en forlænget skoledag for tosprogede elever. Det har

været og er en meget almindelig praksis på skolerne at tage tosprogede elever ud af normalundervisningen for at give kompensatorisk sprogstøtte i et sprogcenter eller lign. Hvis denne undervisning nu skal lægges som supplerende undervisning udover det almindelige timetal, vil det nemt kunne få et så stort omfang, hvor det vil være vanskeligt for de enkelte skoler at gøre dette udgiftsneutralt, samtidig med at der vil opstå en stor risiko for at "sprogproblemer" i undervisningen underminerer udviklingen af andetsprogpædagogikken i den almene faglige undervisning.

Initiativet risikerer at blive reduceret til lektiehjælp.

Det, der hermed overses, er, at forståelsen hos den enkelte elev i fagene ikke bliver større, blot fordi eleven nu er til stede fysisk. Hvis der ikke i forberedelsen og gennemførelsen af undervisningen i fagene er integreret en andetsprogpædagogik vil den positive effekt være ganske ringe. Der er altså behov for at skelne skarpt mellem en almen undervisning, der inkluderer en pædagogisk forståelse af det tosprogede barns grundvilkår, og den kompensatoriske støtteundervisning. Forskellige former for støtteundervisning er strålende, men problemstillingen for de tosprogede børn kan ikke løses som støtteundervisning eller ved kompensatoriske undervisningstilbud alene.

2. Fordeling af tosprogede elever og skolernes ekspertise i dansk som andet-sprog

Lovforslaget skitserer muligheder og løsninger på den komplekse situation som fx følgende:

"Det kan bl.a. vurderes, at undervisningen bedst kan sikres på skoler, hvor andelen af tosprogede elever med sprogstøttebehov ikke er så stor, og hvor der samtidig sikres en undervisning, der er tilrettelagt under hensyn til tosprogede elever med behov for undervisning i dansk som andetsprog." (Ab, Lovforslagets indhold).

Dette udsagn vurderer, at der på skoler med få tosprogede elever vil være udviklet en ekspertise i dansk som andetsprog. Det kan være tilfældet enkelte steder, men det vil næppe være det generelle billede – og kun i få tilfælde vil der være en ekspertise til stede vedr. dansk som andetsprog som en integreret del af almenundervisningen. Evalueringen af dansk som andetsprog i folkeskolen viser et meget uafklaret billede af skolelederes kompetence i dette felt, og op i mod 80 % af lærerne har ikke formelle kompetencer. Det må formodes, at disse kompetencer i overvejende grad er samlet på de skoler, hvor der er mange tosprogede børn. (Saarup, J., Andersen, B., Luna, J., Schlamovitz, J., Timm, L. (2004): Evalueringen af dansk som andetsprog i folkeskolen.).

Der kan altså være en indlysende modsætning mellem ønsket om at skabe en god faglig løsning alene ved en fordeling, og de faktisk forekommende eksperter på skoler med få eller ingen tosprogede elever. Det er derfor også vigtigt at understrege regeringsforslagets alternativ:

"Skoler med særlige pædagogiske tilbud til tosprogede elever med sprogstøttebehov kan fx være skoler, der har samlet ekspertise i et sprogstøttecenter eller lign., har samlet undervisningen i sproggrupper tilknyttet tosprogede lærere eller af anden grund kan sikre, at elever med ikke uvæsentlige behov for sprogstøtte kan få den nødvendige undervisning". (Ab, Lovforslagets indhold).

Dette udsagn er konstruktivt byggende på udviklet ekspertise og tilstræber at bygge på børnenes forudsætninger. En udbygning i denne retning vil kunne give mulighed for at skabe et godt distriktssamarbejde mellem skoler i samme distrikt eller på tværs af distrikter, der også tilgodeser en gunstig sammensætning af etnisk danske børn og grupper af børn med anden sproglig og etnisk baggrund, samtidig med at man udvikler den almene kompetence i dansk som andetsprog på de øvrige skoler.

Det fremgår imidlertid tydeligt, at det første udsagn trods sin indbyggede modsætning har den største sympati hos forslagsstillerne, og at man på dette sted i forslaget lægger mere vægt på den sociale sprogtilegnelse end den faglige, jf.:

”Det forudsættes, at der ved henvisning til skoler med overvejende tosprogede elever med sprogstøttebehov sker en nøje afvejning af fordelene ved en sådan skoles pædagogiske tilbud for tosprogede elever sammenholdt med ulempen ved at samle eleverne på skoler med mange tosprogede elever med sprogstøttebehov, hvor det kan være vanskeligt at inddrage naturlige sprogindlæringssituationer”. (Ab, Lovforslagets indhold).

Det er altid godt at lave en nøje afvejning, men hvis det er *læring og sproget som læringsredskab*, man har i fokus, bør man altid prioritere den pædagogiske og fagpædagogiske faglighed højest i skolesammenhæng – set i relation til hvad, der her vurderes som ’naturlige’ sprogindlæringssituationer, som vel må være det sociale samvær med dansksprogede elever. Der er altså her indskrevet en nedprioritering af faglighed og ekspertise, selv om de er fremhævet som dele af hovedargumentet, og dette finder sted gennem en sproglig konstruktion af alment socialt samvær som ’naturlige sprogindlæringssituationer’, dvs. ordet ’naturlig’ sniger sig her ind som en selvindlysende positiv dominant. Denne skrivemåde understøttes også af uafklarede bemærkninger om forhold vedrørende tilegnelsen af mundtlige (tale og lytte) og skriftlige (skrivning og læsning) færdigheder, jf.:

”Fra fremmedsprogsundervisningen er det almindeligt anerkendt, at mens talesprog (lytte og tale) kan tilegnes intuitivt ved at være omgivet af målsproget, fordrer skriftsproget (læsning og skrivning) en tilrettelagt undervisning”. (Ab, Lovforslagets indhold).

Det er ikke korrekt. Såvel mundtlige som skriftlige skolerelaterede kompetencer tilegnes bedst i tilrettelagt undervisning, især når vi taler om en fagligt og kognitivt udfordrende undervisning.

Disse forhold giver teksten en dobbelthed, hvor kvantificering og spredning i sig selv bliver dagsordensættende på bekostning af fagligheden – uden at det siges tydeligt. Det viser, at forslaget er tænkt inden for rammerne af en forståelse af andetsprogstilegnelse, hvor man tror, at andetsprogstilegnelse er noget midlertidigt og afgrænset, der kan håndteres ved tidlig eller fremskudt undervisning, jf. Folkeskolelovens § 4a mv. og med kompensatoriske tiltag efter behovsafdækning. Man kan medgive en vis forståelse for dette synspunkt, når det handler om udviklingen af små børns sociale sprog (playground language), men når vi taler om sproget som et læringsredskab med henblik på en bred faglig kompetencetilegnelse, viser andetsprogsforskningen, at sprogstilegnelse i relation til læring er en livslang proces, der skal være en del af almenpædagogikken i alle læringssituationer med børn, der har et andet modersmål end majoriteten.

Hvis man ønsker at begrunde fordelingen af tosprogede elever i en pædagogisk forståelse, må der sættes en dagsorden, der er læringsteoretisk velforankret, med henvisninger til den mest robuste forskning i feltet, således at man får udskilt almindelige commonsense betragtninger fra den gældende viden.

2. Forholdet til EU-retten, Den europæiske Menneskerettighedskonvention og FN-konventionen

Forslagsstillerne er helt på det rene med, at realiseringen af det fremsendte forslag indebærer forskelsbehandling på grundlag af manglende dansk kundskaber og kan falde ind under begrebet forskelsbehandling på grundlag af sprog, national eller etnisk oprindelse, og at såvel Den Europæiske Menneskerettighedskonvention som FN-konventionen om borgerlige og politiske rettigheder indeholder næsten enslydende forbud mod diskrimination på dette grundlag

Men forskelsbehandling er ikke altid diskrimination.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention åbner mulighed for forskelsbehandling,

- a) hvis der foreligger en saglig begrundelse for forskelsbehandlingen, og
- b) hvis der er proportionalitet mellem mål og midler.

FN-konventionen kan acceptere forskelsbehandling,

- a) hvis den sker for at sikre tilfredsstillende fremgang for visse etniske grupper eller enkeltpersoner, der har behov for den beskyttelse, som måtte være nødvendig for at sikre sådanne grupper eller enkeltpersoner lige ret til at nyde eller udøve menneskerettigheder,
- b) hvis de særlige foranstaltninger ikke medfører opretholdelse af særskilte rettigheder for forskellige racegrupper,
- c) hvis de opretholdes, indtil formålet med dem er opfyldt – for derefter at blive afskaffet.

Sammen understøtter disse konventioner således, at man kan acceptere en tilsidesættelse af almene rettigheder – og dermed gennemføre en fordeling af tosprogede elever på skolerne – hvis man kan godtgøre:

- a) at eleverne har en reel og faglig velbegrunder mulighed for at opnå fremskridt, som de ellers ikke ville kunne – og dermed få en generelt forbedret (ligestillet) situation gennem spredning;
- b) at forholdet mellem mål (forbedrede dansk kundskaber og bedre indlæring) set i relation til midlet (fordeling, ophævelse af frit skolevalg mv.) er acceptabelt (stor gevinst i relation til lille krænkelse),
- c) at forholdet for den enkelte elev og gruppen kun opretholdes, indtil målet er nået (dvs. der kræves en omhyggelig, løbende faglig supervision).

Konventionernes argumentation for at fravige et alment ligestillingsprincip handler således om at begrunde positiv særbehandling eller "affirmative action". Det skal derfor være evident eller overbevisende argumenteret, at de etniske minoriteter fra en særlig udsat position får

direkte gevæn af den pågældende foranstaltning. Dette fører os over til det tredje punkt for kommentarer.

3. Faglige begrundelser for tilsidesættelsen af ligebehandling, udvikling af visiteringskriterier med udgangspunkt i ligestillingskrav og supervision af processen

Konventionerne stiller derfor følgende krav til forslagsstillerne for at kunne omgå det almene ligebehandlingskrav, dvs. der må kunne redegøres for:

- a) at lovforslaget er velbegruudet i pædagogisk og faglig pædagogisk teori og forskning vedrørende tosprogede børns tilegnelse af andetsprog,
- b) at de foreslåede foranstaltninger kan opfylde det ønskede formål,
- c) at de redskaber, der er til rådighed med hensyn til at vurdere børnenes behov for sprogstøtte (test, evaluering, sprogprøvning i forskellige sproglige færdigheder i forskellige sociale domæner) er til stede,
- d) at de personer, der skal forestå testen er kvalificerede til det, og at elevens sproglige udvikling nøje følges,
- e) at foranstaltningen for den enkelte elev nås inden for et begrænset tidsrum, så der ikke bliver tale om en defacto krænkelse af ligestillingen.

Forslagsstillerne begrunder deres forslag i OECD's undersøgelser vedr. tosprogede skolebørns lavere præstationer. Men forslagsstillerne forholder sig ikke på noget tidspunkt til teori og forskning vedrørende tosprogede børns tilegnelse af andetsproget eller forskning vedrørende forholdet mellem hverdagssproget og skolesproget.

Der er altså et markant fravær i teksten af en præsentation af eller referencer til kundskaber, indsigt og faglig forståelse, der vedrører barnets læringssituation og som argumentatorisk skal bygge bro mellem OECD's undersøgelsesresultater og de foreslåede lovændringer.

Det er i dette felt vi ser commonsense betragtningerne dominere: spredning af børnene som et evident 'pædagogisk' argument, overbetoning af betydningen af det sprog, der tilegnes gennem leg og socialt samvær, på bekostning af en forståelse af sprogtilenelse som læringsredskab. Der er således ingen lødig faglig og pædagogisk argumentation for forslaget. Dette skjules gennem en uddynding af hvem, der skal bære ansvaret for denne udvikling.

I lovforslaget sker dette gennem en teknificering af selve visitationsprocesserne mellem skolerne, hvor der optræder en sammenblanding eller diffus sammenskrivning af fortolkningen af det juridiske ansvar og den saglige bedømmelse af det enkelte barns sproglige niveau.

Skriveteknisk fremstår formuleringerne som meget omhyggelige og ansvarsbevidste, men netop fordi teksten ikke indeholder sprogpedagogiske og læringsteoretiske positioner, som jo er den viden, der i denne situation skal begrunde tilsidesættelsen af ligestillingsprincippet i henhold til konventionernes eget sprog, bliver teksten som den står nu et visitationsteknisk kunstgreb, der skal legitimere omgåelsen af konventionerne.

Det vil sige en uddybet og noget snørklet juridisk fremstilling af de tekniske sider af visitationen vedrørende fordelingen af tosprogede børn tilsidesætter en sammenhængende pædagogisk argumentation. Det er på den anden side den sammenhængende pædagogiske argumentation (eller en åbenlyst tildelt fordel, forstået som positiv særbehandling) der skal begrunde tilsidesættelsen af ligestillingsbegrebet.

En sådan foreligger ikke.

Derfor kan man sige, at anvendelsen af begrebet "individuel pædagogisk vurdering" mv. uden forankring i en sprogpædagogisk forståelse fører til, at pædagogikken bliver en trojansk hest for at gennemføre og legitimere en spredningspolitik.

Forslagsstillerne understreger, at vurderingen af, i hvilket omfang det enkelte barn skal miste retten til frit skolevalg eller til distriktsskolen, er en individuel afgørelse i hvert enkelt tilfælde. Det understreges, at der er tale om en forvaltningsafgørelse, der indebærer partshøring, dvs. forældrene skal inddrages i beslutningen. I den praktiske hverdag er det stadig skolelederens ansvar at forvalte dette område, jf.:

"For så vidt angår visiteringen til undervisning i dansk som andetsprog, vil det fortsat være skolelederen, der i forbindelse med optagelsen vurderer, om eleven har behov for undervisning i dansk som andetsprog og behovets omfang, herunder om det pædagogisk er påkrævet at henvise eleven til en anden skole".

Det understøttes gentagne gange i teksten af, at de pædagogiske vurderinger skal være styrende, jf.:

"Det er dog en forudsætning, at henvisningen skal være påkrævet for at give børnene en forsvarlig undervisning. Henvisningen må derfor udelukkende være begrundet i pædagogiske hensyn til de pågældende børn. Der skal foretages en konkret vurdering af det pædagogiske spørgsmål, og andre løsningsmuligheder skal vurderes, før det kan anses for påkrævet at henvise de tosprogede børn til en anden skole end distriktsskolen, og henvisningen kan kun opretholdes indtil formålet hermed er opfyldt." (Ab, Lovforslagets indhold, Forholdet til international ret).

Hvis man her betænker:

- a) at den fagpædagogiske forståelse i relation til dansk som andetsprog ikke er særlig veludviklet blandt skoleledere (jf. Evalueringen af dansk som andetsprog).
- b) at forældrene, deres socioøkonomiske position taget i betragtning, kan formodes at have et ringe kendskab til sprogtilegnelse og tosprogede børns sproglige udvikling, men naturligvis ønsker at deres børn skal lære dansk,
- c) at ønsket om fordeling af elever, politisk og forvaltningsmæssigt med få undtagelser fremføres uden pædagogisk faglighed,

kan man formode, at forældrene i en sådan partshøring vil stå meget dårligt, hvis deres informationsgrundlag ikke sikres. En statslig information om tilgængelig viden burde udvikles og forældreforeninger eller etniske råd kunne med fordel inddrages som en grundlæggende betingelse for realisering af forslaget.

For at sikre sig mod en vilkårlighed i visiteringen og styrke den pædagogisk faglige vurdering af barnet kan skolelederne fastlægge en procedure og inddrage ekspertise mv., jf.

”Afgørelse om henvisning til en anden skole end distriktsskolen forudsætter således, at skolelederen ud fra en konkret individuel vurdering af den pågældende elevs sproglige udvikling, evt. ved inddragelse af sagkyndig bistand og brug af testmateriale, konstaterer et ikke uvæsentligt behov for undervisning i dansk som andetsprog, der fordrer en særligt tilrettelagt undervisning med henblik på at imødekomme elevens behov for faglig og sproglig udvikling. Heri forudsættes at indgå såvel en vurdering af støtteomfanget samt den forventede varighed heraf.” - og

”Med henblik på at give skolerne et bedre grundlag for at gennemføre den individuelle vurdering, vil Undervisningsministeriet udvikle vejledende sprogtest på et forskningsmæssigt grundlag, som stilles til rådighed for skolerne.” (Bteb, Til nr. 2).

Det må konstateres – beklageligvis - at der ikke findes forskningsbaserede eller videnskabeligt udviklede test, der kan opfylde disse behov. Behovene udtrykker et forståeligt ønske om en relativ hurtig pejling af sproglige svagheder, der så kan styrkes gennem en afgrænset og målrettet indsats. Det vil sige atter en gang skriver man sig ind i en grundlæggende kompensatorisk forståelse af det tosprogede barns grundvilkår. Når disse redskaber derfor ikke foreligger – og næppe vil komme til det – så vil hverdagens praksis udvikle sig til mere eller mindre velbegrundede skøn, der primært vil blive styret af kvantificering eller kvoter, og hvor den pædagogiske vurdering vil være svag.

Hvis man ikke skal komme i konflikt med konventionerne, må der derfor sikres en visitationsprocedure,

- 1) der er forankret i anerkendte pædagogiske vurderinger af barnets sproglige niveau på begge sprog,
- 2) der relaterer de vedtagne beslutninger for det enkelte barn til disse vurderinger,
- 3) der sikrer at faguddannet personale kan varetage funktionen,
- 4) der sikrer en supervision, der både tilgodeser den faglige og pædagogiske praksis, og som tilgodeser den interesse modsætning, der kan være mellem det enkelte barns behov og de enkelte skolers og politiske miljøers præferencer mht. spredning og kvotering.

4. Konklusioner

1. Vi deler den grundlæggende bekymring for de etniske minoritetsbørns manglende succes i skolen. De problemstillinger, som vi ikke kan løse i pædagogikken og i undervisningen, møder vi senere i forstærket form i social- og kriminalforsorgen.
2. Vi deler også det synspunkt, at der kan være gode faglige og pædagogiske grunde til at fordele børn med anden etnisk baggrund for at fremme en god læring.

3. Vi deler det synspunkt, at dette kan indebære en konflikt med de nævnte konventioner, og at det er muligt at sikre en forsvarlig fordeling af børn, hvis man kan godtgøre dette ud fra en pædagogisk faglighed, der formidles bredt, men især til forældregrupper.
4. Vi mener, at forslaget overvejende skriver sig ind i en spredningsdiskussion om tosprogede elever, der ikke er fagligt funderede og derfor risikerer at vedligeholde den marginalisering, som vi har været vidne til gennem de sidste tyve år. Gennem den foreslåede form for spredning vil dette blot blive mindre synligt på de enkelte skoler, men ikke ændre væsentligt ved marginaliseringsprocessen og skoleresultaterne for disse børn.
5. Vi mener, at der er behov for at udbygge de elementer i forslaget, der direkte henviser til udviklet ekspertise, der er sprogpædagogisk velfunderet, og som fremstår gennem følgende citater:

”Skoler med særlige pædagogiske tilbud til tosprogede elever med sprogstøttebehov kan fx være skoler, der har samlet ekspertise i et sprogstøttecenter eller lign., har samlet undervisningen i sproggrupper tilknyttet tosprogede lærere eller af anden grund kan sikre, at elever med ikke uvæsentlige behov for sprogstøtte kan få den nødvendige undervisning.” (Ab, Lovforslagets indhold)

”Det kan endvidere indgå i afvejningen, om der inden for kommunen er mulighed for at henvise til skoler med særlige pædagogiske tilbud til tosprogede elever med sprogstøttebehov. Fx skoler, der har samlet relevant ekspertise i et sprogstøttecenter eller lign., har samlet undervisningen i sproggrupper tilknyttet tosprogede lærere eller af anden grund kan sikre, at elever med ikke uvæsentlige behov for sprogstøtte kan få den nødvendige undervisning”. (Bteb, Til nr. 2).

6. I skoler og skoledistrikter, hvor andelen af tosprogede børn langt overstiger antallet af danske børn kan det være vanskeligt at udvikle den del af sproget, der vedrører forskellige domæner som leg og sociale omgangsformer. Begrundelsen for at gå ind i anden fordeling af børnene i sådanne situationer må foretages ud fra, hvilke saglige og pædagogisk faglige mål fordelingen skal opfylde. Hvis disse mål samtidig tydeliggøres med, at de pædagogiske foranstaltninger, der iværksættes for at opnå målet, er velbegrundede i pædagogisk og sprogpædagogisk faglighed, vil man samtidig opfylde kravet for at omgå det almene ligebehandlingsprincip i konventionerne.
7. Dette kan opnås ved at udbygge forslaget med den viden og forskning, der faktisk foreligger vedrørende undervisningen af tosprogede børn, og vi vil her gerne henviser til forskning og sagkundskab i feltet.
Vi ved godt, at når vi gør dette, vil det have en tendens til at udløse forskellige former for automatiske reaktioner som fx ”forskere siger så meget”, ”forskere er altid uenige”, eller ”man kan altid finde forskere, der mener det modsatte” e. lign.

Norges Forskningsråd afholdt i 1996 en konsensuskonference om "Tilpasset sprogkopplæring for minoritets elever", med udgangspunkt i en række 'State of the Art'-artikler, der afdækker uenigheder og enigheder i dette felt relateret til empirisk forskning og teoriudvikling.

Denne rapport konstaterer en sjælden høj grad af enighed omkring grundpositionerne i undervisningen af etniske minoritetsbørn. En enighed, som i relation til dette lovforslag omfatter betydningen af andetsprogs pædagogikken som et element i almenpædagogikken og modersmålets betydning for tilegnelsen af andetsproget.

Rapporten konstaterer også mediernes manglende evne til at skelne mellem forskningsbaserede positioner i relation til læring og common-sense positioner, som fører til en række modsætningsforhold i den almindelige integrationsdebat, hvor det kan virke kontra-intuitivt på forståelsen, at mængden af sprogkontakt (sprogdrinking) på bekostning af modersmålet skulle kunne have en negativ effekt på andetsprogstægnelsen og læringen. Mødet med den fagligt begrundede argumentation kan flytte på dette.

Ansvar for dette modsætningsforhold mellem viden og commonsense kan dels skyldes forskernes manglende evne til at kommunikere, men også at politikere, forvaltere eller forskere fra tilstødende fagområder udtaler sig uden kendskab til, hvad der er viden i feltet.

Rapporten giver en god og afbalanceret afklaring af, hvilke dominerende positioner der findes i dette forskningsfelt, og hvilke sammenhængende argumentationer de indgår i.

Den mest omfangsrige forskning (kvantitativt og kvalitativt), og som har fulgt undervisningsprogrammer over længst tid, (fra 0.-13. skoleår), og som derfor må siges at udgøre den meste robuste forskning i dette felt, er foretaget af Collier og Thomas med deres projekt: "A national Study of School Effectiveness for Language Minority Students' Long-Term Academic Achievement". Undersøgelsen blev udført for det amerikanske undervisningsministerium og kan downloades gratis fra internettet på følgende adresse: www.crede.ucsc.edu. Undersøgelsen bekræfter de positioner, der allerede var afdækket af Konsensuskonferencen i Norges Forskningsråd.

Forskningens omfang og kvalitet er af en sådan karakter, at det bliver meningsløst at reducere den til 'en amerikansk undersøgelse - og forholdene i Danmark er noget helt specielt'.

På baggrund af en forskningskonference afholdt på DPU, med disse forskere, udgav vi efterfølgende en publikation, der relaterer deres forskningsresultater til den danske situation: Interkulturel Pædagogik, Kroghs Forlag (2003).

I Sverige har "Stockholms stads storstadssatsning" med evalueringsrapporten "Den röda Tråden" (Axelsson, M., Lennartson-Hokkanen, I., Sellgren, M.) i 2002 betonet betydningen af at udvikle en sammenhængende forståelse af tosprogede børns undervisningsbehov, der spænder fra forskningen, over politikere og forvaltning, til uddannelsesinstitutioner og forældregrupper. Rapporten er forankret i de samme grundpositioner som er nævnt ovenfor.

Der kunne inddrages mange andre forskere og megen anden forskning. Pointen er,

at der blandt forskerne er en høj grad af enighed om, hvad der virker i dette felt. Det er derfor vigtigt, når vi som aktører - men fra forskellige positioner - udfordrer hinanden, at vi gør det med behørig referencer til anerkendt viden og forskning, dvs. hvilke forskere og hvilken forskning er der tale om, hvori består uenigheden med de nævnte grundpositioner, og afkræver hinanden præcise henvisninger til udforskningen af undervisningen af tosprogede børn.

Tillæg til notatet

Med udgangspunkt i den pædagogiske faglighed vi repræsenterer, vil vi gerne gøre opmærksom på, at når lovforslaget i så ringe grad bygger på kendt pædagogisk faglighed i dette felt – og vi taler her dels om Undervisningsministeriets egne tekster om dansk som andetsprog (fx Faghæftet for Dansk som andetsprog, og Evalueringen af dansk som andetsprog), dels om den ovenfor omtalte forskning – et forhold der måske hænger sammen med, at Undervisningsministeriet af afskaffet sine konsulenter vedr. undervisningen af tosprogede elever – så fremstår lovforslaget i højere grad som et indvandrerpolitisk og integrationspolitisk dokument frem for et uddannelsespolitisk dokument:

- 1) Spredningen af de etniske minoriteter danner et godt politisk konsensusgrundlag på tværs af regering og opposition vedr. ghettodannelse – og lægger sig tæt op ad den politiske linie som denne regering har lagt, nemlig omgåelsen af almene ligebehandlingsprincipper som vi har set det i relation til integrationsydelsen og familiesammenføringspolitikken.
Der kan næppe herske tvivl om, at hvis det kan lykkes i dette felt vil det danne præcedens og bosætningspolitikken vi følge efter om kort tid.
- 2) Forvaltningsmæssigt set er forslaget et fornemt eksempel på god skrivekunst, hvor der appelleres til den politiske konsensus i det politiske felt, og hvor der ved betoningen af 'det pædagogiske argument' for individuel vurdering af barnet, skabes et grundlag for omgåelse den juridiske forpligtelse til ligebehandling, således at ansvaret for diskrimination flytter ud af ministeriets ansvarsområde og over i den lokale forvaltning.
- 3) Tilbage med ansvaret står 'the usual suspects': skolevæsnerne, skolen, lærerne forældrene og børnene – rammesat i et pædagogisk rum, uden en udviklet pædagogisk faglighed til at løfte udfordringen.
For en række skoler der føler sig særlig hårdt ramt af udviklingen vil dette forslag blive set som en stor hjælp til at bringe antallet af tosprogede børn ned på en 'håndterlig' størrelse. Skoler med ingen eller relativt få tosprogede børn vil føle sig presset til at skulle modtage børn uden for deres distrikt mv. Uden veludviklede pædagogiske tilbud, kompetencer og faglighed vil diskussionen i første række lægge sig fast på procenter og kvoter. I anden række opstår der en differentieret omgang med problemstillingen, da det jo forholder sig således, at der også er mange velfungerende tosprogede børn fra velfungerende tosprogede hjem. Der opstår kort sagt en mere eller mindre åbenlys sorteringsstruktur, hvor de svageste grupper bliver tabere.

F R E D E R I K S B E R G
K O M M U N E

Undervisningsministeriet
Att: Specialkonsulent Lone Basse
Lone.basse@uvm.dk

Høringssvar om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog)

12-01-2005
Sagsbeh: AN
Sagsnr.:85899
Dokument: 473201

Børne- og undervisningsudvalget har 10. januar 2005 behandlet ovennævnte forslag.

Der er ingen kommentarer – dog tages der forbehold for de økonomiske konsekvenser.

Kulturdirektoratet
Rådhuset
2000 Frederiksberg
www.frederiksberg.dk

Telefon
Telefax 38 21 01 09
Kulturdirektoratet@frederiksberg.dk

Venlig hilsen

Karen Juul Sørensen
Vicedirektør

FRIE GRUNDSKOLERS FÆLLESRÅD

Undervisningsministeriet
Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser
Att.: specialkonsulent Lone Basse
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
E-Mail: lone.basse@uvm.dk

København, 17. januar 2005

Vedr. Høring over udkast til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen).

Tak for den fremsendte høring.
Vi har ingen bemærkninger til de foreslåede ændringer i folkeskoleloven.

Med venlig hilsen

Per Kristensen, formand

Specialkonsulent Lone Basse

Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser
Frederiksholms Kanal 26 1220 København K

Uddannelsesstyrelsen

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K.
Tlf 3392 5300
Fax 3392 5302
www.uvm.dk

Høringssvar fra Grundskolerådet til høring over udkast til forslag om ændring af lov om folkeskolen. Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end disktriktsskolen.

6. januar 2005
J.nr. 2004-2313-2

Under henvisning til undervisningsministeriets høringsbrev af 21. december 2004 om høring over udkast til forslag om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end disktriktsskolen, skal Grundskolerådet herved meddele, at man ikke har bemærkninger til forslaget, men skal henvise til de høringsvar, som måtte blive fremsat af de organisationer mv. som er repræsenteret i Grundskolerådet.

Med venlig hilsen

På Grundskolerådets vegne
Formand
Kathrine Lilleør

INSTITUT FOR
MENNESKERETTIGHEDER

STRANDGADE 56 · 1401 KØBENHAVN K
TLF. 32 69 88 88
FAX 32 69 88 00
CENTER@HUMANRIGHTS.DK
WWW.MENNESKERET.DK
WWW.HUMANRIGHTS.DK

Undervisningsministeriet
Uddannelsesstyrelsen
Frederiksholms Kanal 26
Juridisk kontor for almene uddannelser
1220 København K

01-53992
GoF Journal

DATO 3. feb. 2005
JNR. 540.90/7692

09 FEB. 2005

2004-2392-12

Ved skrivelse af 21. december 2004 har Uddannelsesstyrelsen anmodet Institut for Menneskerettigheder om eventuelle bemærkninger til et udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen).

Lovforslaget indeholder blandt andet en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter Undervisningsministeren i forbindelse med fastsættelse af regler om undervisning i dansk som andetsprog til tosprogede børn kan fravige den sædvanlige regel om, at barnet skal optages på distriktsskolen, hvis det ved optagelsen vurderes, at eleven har et ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte, og det vurderes at være pædagogisk påkrævet at henvise eleven til en anden skole end distriktsskolen. Det fremgår af den foreslåede lovbestemmelse, § 1, nr. 2, at denne vurdering skal foretages ud fra en individuel vurdering af elevens sproglige behov.

Instituttet har på baggrund heraf ved sin vurdering af forslaget forudsat, at henvisningsreglerne ikke administreres i strid med de krav om ikke-diskriminering, som følger af Danmarks internationale forpligtelser.

Det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse, at en beslutning om henvisning af en elev til en anden skole end distriktsskolen er en forvaltnings-afgørelse, hvorfor forældrene skal have lejlighed til at udtale sig herom. Lovforslaget indeholder derimod ikke regler om barnets mulighed for at udtale sig om en påtænkt afgørelse om optagelse af barnet på en anden skole end distriktsskolen. Heller ikke folkeskoleloven indeholder generelt regler om barnets mulighed for at tilkendegive sin mening om påtænkte afgørelser af betydning for barnet.

Instituttet skal i den anledning henlede Uddannelsesstyrelsens opmærksomhed på Børnekonventionens art. 12, der har følgende ordlyd:

“Stk. 1. Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der ved-

rører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.

Stk. 2. Med henblik herpå skal barnet især gives mulighed for at udtale sig i enhver behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager, der vedrører barnet, enten direkte eller gennem en repræsentant eller et passende organ i overensstemmelse med de i national ret foreskrevne fremgangsmåder.”

Danmark har ratificeret Børnekonventionen den 5. juli 1991. Konventionen er bekendtgjort ved bekendtgørelse nr. 6 af 16. januar 1992.

Rachel Hodgkin og Peter Newell har på vegne af UNICEF udarbejdet en håndbog vedrørende de forhold, staterne skal være opmærksomme på i forbindelse med implementeringen af Børnekonventionen: "Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child", 2002. I håndbogen anføres, s. 160ff., vedrørende børnekonventionens art. 12, at bestemmelsen medfører, at barnets synspunkter skal inddrages i beslutninger, der vedrører barnet, således at barnets stillingtagen til en given foranstaltning eller et givet indgreb indgår i den besluttede myndigheds oplysningsgrundlag, såfremt barnet ønsker at udtale sig. Det fremgår videre af den nævnte fremstilling, at beskyttelsen vedrører alle de børn, der kan udforme deres egne synspunkter. Også det lille og/eller umodne barn er beskyttet i en vis udstrækning, hvis det er i stand til at tilkendegive et synspunkt. I håndbogen understreges gentagne gange, at der ikke kan fastsættes aldersgrænser på for eksempel 12 år som undergrænse for, hvornår et barn skal inddrages i en myndigheds behandling af en sag. Når barnets synspunkter foreligger, skal de tillægges vægt således, at der sker en graduering i overensstemmelse med barnets alder og modenhed.

I håndbogen, s. 173ff., nævnes specifikt, at art. 12 finder anvendelse i forbindelse med barnets skolegang. S. 174 anføres i den forbindelse følgende:

“Both paragraphs of article 12 are relevant: the general right of the child to express views freely “in all matters affecting the child”, which covers all aspects of school life and decision-making about schooling; and the rights to be heard in any “judicial and administrative proceedings affecting the child”. For example “administrative” proceedings might concern choice of school ...”.

Det er på den baggrund Institutets opfattelse, at det følger af art. 12 i Børnekonventionen, at der, før der træffes afgørelse om optagelse af et barn på en anden skole end distriktsskolen, skal foreligge oplysninger om barnets stillingtagen til spørgsmålet om, hvilken skole barnet skal optages på, således at disse oplysninger kan indgå i kommunens overvejelser om udfaldet af sagen.

Instituttet finder, at disse krav til dansk ret bør fremgå udtrykkeligt, enten således at lovforslaget indeholder regler herom, eller således at den bekendtgørelse, der forudsættes udstedt i medfør af de foreslåede regler, indeholder regler herom.

Instituttet har ikke herudover bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Morten Kjærum
Direktør

Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser
Frederiksholms kanal 26
1220 København K
Att: Lone Basse

Høringssvar til udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen)

Uddannelsesstyrelsen har den 21. december 2004 fremsendt ”Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen)”.

KL sender hermed sine foreløbige bemærkninger til det ovennævnte lovforslag.

Det har ikke været muligt, inden for den korte tidsfrist, at behandle lovforslaget i KLs bestyrelse. Der tages derfor i dette høringssvar forbehold for denne behandling, der finder sted den 4. marts februar 2005.

KL deler den generelle bekymring for de tosprogede elevers udbytte af deres skolegang, der har været udtrykt fra alle skolens parter set i lyset af resultaterne i de seneste analyser fra OECD, PISA 2003 og ikke mindst evalueringen af dansk som andetsprog.

KL går principielt ind for en styrkelse af undervisningen i dansk som andetsprog i folkeskolen og er overordnet set enige i intentionerne bag lovforslaget.

I det følgende redegøres for de bekymringer, som KL gør sig i forbindelse med lovforslagets to elementer:

1. Den udvidede adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen
2. Styrkelsen af undervisningen i dansk som andet sprog

Den 12. januar 2005

Ref HES
hes@kl.dk
Dir 3370 3190

Weldekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

Tlf 3370 3370
Fax 3370 3371

www.kl.dk

1/3

Ad. 1 KLs særlige bemærkninger til den udvidede adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen

KL har i et tidligere høringssvar vedrørende frit valg på folkeskoleområdet, udtrykt bekymring for, at det frie skolevalg kunne vanskeliggøre kommunernes indsats for at integrere de tosprogede elever i folkeskolen. KL er derfor særligt positivt indstillet over for den del af lovforslaget, der giver kommunerne den udvidede adgang til at henvise de tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen.

I bemærkningerne til lovforslaget står flg:

"For så vidt angår visiteringen til undervisning i dansk som andetsprog, vil det fortsat være skolelederen, der i forbindelse med optagelsen vurderer, om eleven har behov for undervisning i dansk som andetsprog og behovets omfang, herunder om det pædagogisk er påkrævet at henvise eleven til en anden skole."

Hvis man lovgivningsmæssigt placerer henvisningskompetencen eksklusivt hos den enkelte skoleleder kan det give følgende problemer:

- Der kan opstå en risiko for, at de tosprogede børn behandles og vurderes forskelligt fra skole til skole i samme kommune.
- Der kan ligeledes opstå situationer, hvor de tosprogede elever ikke henvises til basisdansk, fordi de har et behov eller det kan fremme deres integration, men af andre usaglige hensyn til distriktsskolen i øvrigt
- Evaluering af dansk som andet sprog påviste ganske klart, at skolelederne i den danske folkeskole kun har et meget begrænset pædagogisk kendskab til og forståelse for undervisning i dansk som andetsprog
- Der er endnu ikke udviklet forskningsbaseret testmateriale, der kan støtte skolelederen i vurdering af de tosprogede elevers pædagogiske behov og sprogkunderskaber
- Det er ikke i relation til styring af økonomien på området hensigtsmæssigt, at en skoleleder alene kan henvise til en ressourcemæssig tung foranstaltning – enten på egen skole eller en anden skole i kommunen.

KL finder det derfor afgørende, at henvisningskompetencen formelt placeres hos kommunalbestyrelsen/forvaltningen. Det skal derefter være op til den enkelte kommunalbestyrelse at afgøre, hvorvidt de vil placere henvisningskompetencen centralt hos fagfolk/eksperter i forvaltningen eller (såfremt de fornødne kompetencer er til stede på de enkelte skoler) decentralt hos den enkelte skoleleder.

KL finder det afgørende, at man for at sikre de tosprogede elevers fremtidige udbytte af deres skolegang, ikke lader dette lovgivningsinitiativ stå alene, men hurtigt følger op med de øvrige varslede initiativer fra Regeringen. Her tænkes særligt på:

- Styrkelsen af dansk som andetsprog på læreruddannelsen
- Udvikling af forskningsbaseret testmateriale til brug for sprogvurderingen af de tosprogede elever

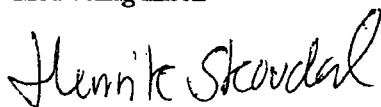
Ad 2. KLS særlige bemærkninger til styrkelsen af undervisningen i dansk som andet sprog

I de specielle bemærkninger til lovforslaget henvises til OECD-undersøgelsen, der påpegede:

"det er en uklog løsning, at tosprogede elever er nødt til at udeblive fra timer i andre fag for at drage nytte af den ekstra hjælp i dansk. Det vil derfor blive fastsat i bekendtgørelsen, at den supplerende undervisning i dansk som andetsprog, som ikke foregår som en integreret del af undervisningen i klassen, almindeligvis foregår uden for den almindelige undervisningstid".

Det er KLS vurdering, at såfremt en større del af den supplerende undervisningen i dansk som andetsprog skal gives udover det almindelige timetal, vil det medføre øgede udgifter på en del af landets skoler og vil derfor indeholde et behov for DUT-kompensation.

Med venlig hilsen

Henrik Skovdal

KØBENHAVNS KOMMUNE
Uddannelses- & Ungdomsforvaltningen

Undervisningsministeriet
Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser

Sendt pr. mail: Lone.Basse@uvm.dk

17-01-05

Journalnr.
30.302-1/05

SKM

Høringssvar vedr. forslag til Lov om ændring af lov om folkeskolen (styrket undervisning i dansk som andetsprog)

Undervisningsministeriet har ved mail af 21. december 2004 sendt ovennævnte lovforslag i høring hos Københavns Kommune.

Københavns Kommune er enig i lovforslagets intentioner om en mere ligelig fordeling af etsprogede og tosprogede elever i folkeskolen.

Dette er i særdeleshed vigtigt ud fra et integrationsmæssigt aspekt. Men lovforslaget rummer også en forventning om bedre sproglige kompetencer og faglige resultater for tosprogede elever. Det vil sige et pædagogisk sigte. Ministeriets evaluering af undervisningen i dansk som andetsprog viste vigtigheden af, at alle skoler arbejder på at kvalificere denne undervisning. Især skoler med relativt få tosprogede elever vil med en anderledes fordeling skulle kunne varetage opgaven bedre.

I gældende lovgivning er der en klar skelnen mellem de tosprogede elever, der af skolelederen vurderes til at have behov for undervisning i basis dansk som andetsprog (elever, der ikke kan følge den almindelige undervisning i klasserne) og de elever, der vurderes at have behov for supplerende undervisning i dansk som andetsprog.

I lovforslaget foreslås et nyt færdighedsniveau i dansk som andetsprog: "elever, der har et ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte". I bemærkningerne er dette færdighedsniveau ikke nærmere beskrevet. Det præciseres alene, at der skal ske en vurdering på et individuelt grundlag og, at det er skolelederen, som evt. med bistand fra en sagkyndig foretager denne vurdering.

Det vil efter vores opfattelse være meget vanskeligt og afhængigt af den enkelte skoleleder, at definere hvad "et ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte er". Dette kan afstedkomme langvarige og usikre procedurer forud for optagelsen af det enkelte barn.

Borgmesteren

Rådhuset
1599 København V

Direkte telefon
33 66 20 00

Telefax
33 66 70 38

E-mail
pb@uuu.kk.dk

www.kk.dk

Begrebet relaterer sig ikke til objektive kriterier for niveauet af sprogfærdighed på dansk ligesom der på nuværende tidspunkt ikke foreligger sprogtests eller sprogvurderinger, som kan definere dette niveau af sprogfærdighed nærmere. Der er derfor heller ikke med begrebet mulighed for en særlig pædagogisk indsats hverken på distriktsskolen eller en evt. anden skole, som man af fordelingshensyn ønsker at sende det tosprogede barn over til.

Københavns Kommune vurderer, at begrebet er for uklart til at kunne være det administrative grundlag for en pædagogisk vurdering og en planlægning af en særlig tilrettelagt undervisning for de tosprogede elever.

På samme måde finder Københavns Kommune ikke at lovforslagets bemærkninger om en individuel pædagogisk bedømmelse som et grundlag for at henvise en tosproget elev til en anden skole end distriktsskolen er et tilstrækkeligt klart administrativt grundlag. Københavns Kommune finder ingen hjælp i det fremsendte høringsmateriale til at underbygge individuelt begrundede henvisninger.

Københavns Kommune savner også klare retningslinjer vedr. konsekvenserne af den positive særbehandling for tosprogede elever, der ligger i at henvise dem til andre folkeskoler end distriktsskolen. I Københavns Kommune vil en sådan henvisningsordning medføre, at etnisk danske forældres muligheder for frit skolevalg formindskes. Typisk vil mange etnisk danske forældre vælge de samme skoler, som kommunen i givet fald vil henvise tosprogede elever til.

På grund af det uklare administrative grundlag kan lovforslaget i sin implementering afstedkomme mange forældreklager og deciderede anker over en afgørelse om henvisning til anden skole end distriktsskolen. Det er i den kommunale praksis over for borgerne vigtigt at kommunen har nogle klare lovfæstede retningslinjer for borgernes rettigheder og pligter. Med lovforslagets ordlyd er der risiko for tvister mellem kommunen og borgerne.

Ligeledes kan det være uklart hvornår barnet ikke længere har behov for en særlig tilrettelagt undervisning på en anden skole end deres distriktsskole, og dermed hvornår de igen som et sprogede elever har et retskrav på at blive optaget på distriktsskolen.

Københavns Kommune har ingen yderligere bemærkninger.

Med venlig hilsen

Per Bregengaard

"Bo Dyregaard" <bo@lus.dk>
14-01-2005 09:43

Til <Lone.Basse@uvm.dk>
cc
bcc

Emne Høring over udkast til lov om ændring af lov om
folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som
andetsprog mv.)
Journalisering af indgående post

Journalnr. 2004-2322-12
Sagsgruppe tekst 2322 Love
Dokumentløbenr.
Sagsbehandler Lone Basse

Emne Høring over udkast til lov om ændring af lov om
folkeskolen (Styrket undervisning i dansk som
andetsprog mv.)

Til Uddannelsesstyrelsen.

Med henvisning til styrelsens skrivelse af 21. december 2004 skal
LU-Landsforeningen af Ungdomsskoleledere hermed meddele, at foreningen
støtter intentionerne bag lovforslaget.

LU har ikke yderligere bemærkninger.

Med venlig hilsen

Bo M. Dyregaard
Sekretariatschef

*
This e-mail has been scanned for viruses by <http://www.virus112.com>

*

Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser
Frederiksholms kanal 26
1220 København K

Att. Lone Basse
Lone.Basse@uvm.dk

**Hørings svar til Lov om ændring af lov om Folkeskolen
(styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet
adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen)**

Landsforeningen af opholdssteder, botilbud og skole- og dagbehandlingstilbud har følgende kommentarer til lovforslaget:

Landsforeningen kan tilslutte sig lovforslagets intention om at kommunerne får udvidet muligheden for at henvise tosprogede elever, der har behov for ikke uvæsentlig sprogstøtte i form af undervisning i dansk som andetsprog, efter kommunalbestyrelsens beslutning kan henvises til en anden skole end distriktsskolen, hvis det er påkrævet af pædagogiske hensyn.

Det er vigtigt for landsforeningen at pointere at en sådan afgørelse skal træffes på en konkret pædagogisk vurdering af den enkelte elevs sprogstøttebehov sammenholdt med forholdene i klassen og på skolen i øvrigt.

Vi deler regeringens opfattelse, at tosprogede elevers integration bedst fremmes ved, at gode betingelser for læring og god sprogundervisning følges ad.

Det er derfor af stor vigtighed at såvel elev som forældre er enige i den rigtige skoleplacering med den rigtige sprogstøtteundervisning.

Landsforeningen mener at der burde være en reel ankemulighed i lighed med ankemulighederne for specialundervisning, og ikke kun mulighed for partshøring jævnfør forvaltningsloven.

Landsforeningen støtter, at eleven har krav på at kunne blive overført til distriktsskolen, når behovet for undervisning i dansk som andetsprog i det omtalte omfang ikke er der længere. Ligesom forældrenes mulighed for at vælge at lade deres barn blive i den skole, hvor støtteundervisningen har fundet sted.

Med venlig hilsen

Geert Jørgensen
Sekretariatschef
Landsforeningen af Opholdssteder, botilbud og skole - behandlingstilbud
Skindergade 23, st.
1159 København K

Landsorganisationen i Danmark
Danish Confederation of Trade Unions

Islands Brygge 32D
Postboks 340
2300 København S

Telefon 3524 6000
Fax 3524 6300
E-mail lo@lo.dk

Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

Sagsnr. 10.02-04-1430
Vores ref. TAH/hmo
Deres ref.

Den 13. januar 2005

**Høring over forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (styrket
undervisning i dansk som andetsprog)**

Med henvisning til brev af 21. december 2004 fra Uddannelsesstyrelsen skal de oplyses,
at LO ikke har bemærkninger til ovennævnte høringssvar.

Med venlig hilsen

Tine Aurvig-Huggenberger
Landsorganisationen i Danmark

Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

Dato: 17. januar 2005
J. nr: 2005/5020-185
Sagsbeh.: hfu
Fil-navn: 05uvmelevfordeling

Høring vedrørende forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen, 2004-2322-12

Rådet for Etniske Minoriteter takker for lejligheden til at fremkomme med bemærkninger til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen.

Rådet finder det af særdeles stor vigtighed at arbejde målrettet for bedring af tosprogede elevers faglige og sociale udbytte af skolens undervisning. Dels fordi skolen er helt central i børnenes almindelse og sociale og faglige udvikling. Dels fordi tosprogede elever står alt for svagt i målinger af elevers faglige udbytte af deres skolegang i Danmark. Dels fordi andelen af tosprogede elever i den danske skole fortsat er stigende.

Rådet for Etniske Minoriteter vurderer, at der er visse gode perspektiver i at udvide muligheden for at henvise tosprogede elever med behov for særlig pædagogisk støtte i undervisningen af dansk som andetsprog til andre skoler end distriktsskolen. Rådet vil i den forbindelse fremhæve den konkrete individuelle pædagogiske vurdering, der skal ligge til grund for en sådan henvisning, og at eleven skal have mulighed for at komme tilbage til distriktsskolen, når der ikke længere er behov for en særlig pædagogisk indsats vedrørende den pågældende elevs undervisning i dansk som andetsprog.

Rådet ser imidlertid en utilstrækkelighed i lovforslaget i forhold til formålet - at styrke tosprogedes indlæring af dansk som andetsprog. Rådet er bevidst om, at sprogindlæring kræver adækvate pædagogiske metoder og undervisningsfaciliteter. Sprogtilgængelsen er imidlertid også afhængig af naturlige samtalsituationer på dansk, hvilket også fremgår af lovforslaget. Der bør derfor også iværksættes initiativer med henblik på at fremme en bedre balance mellem tosprogede og tosprogede elever i folkeskolen.

Ud over det rent sproglæringsmæssige aspekt har samværet med de etnisk danske elever en uerstattelig betydning for de tosprogede børns mulighed for en løbende og konkret indføring i dansk levevis og de normer og værdier, som er gældende her.

Rådet for Etniske Minoriteter foreslår derfor, at der iværksættes initiativer med henblik på at styrke mulighederne for skoler med en mere blandet elevsammensætning. Her skal der ikke udelukkende tænkes i flytning og fordeling af de tosprogede børn. Dette set i lyset af, at det ikke

Sekretariatet for Rådet for Etniske Minoriteter

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

Telefon +45 3392 3380 E-mail: rem@inm.dk
Telefax +45 3311 1239 www.rem.dk

kun er i de tosprogede familiers interesse, at der tilstræbes en sammenblanding af de forskellige befolkningsgrupper i lokalområderne. Rådet for Etniske Minoriteter mener, at der skal sendes et klart signal om fælles ansvar i forhold til denne problemstilling.

I den forbindelse anser rådet initiativerne i foreningen Brug folkeskolen på Nørrebro som meget konstruktive. Foreningen arbejder for at få forældre med etnisk dansk baggrund til at tilmelde deres børn på de skoler, der ligger i deres nærområde, hvor der er relativt mange familier med etnisk minoritetsbaggrund. Der er to åbenlyse fordele – at deres børn går i skole i nærområdet og dermed sammen med de kammerater, de leger med til dagligt, og at deres børn vokser op med og lærer at omgås forskellige mennesker. Det er en meget vigtig kompetence i det multikulturelle samfund, vi lever i i dag, og som givetvis vil blive mere markant i fremtiden.

Et andet initiativ kunne være at styrke tosprogede forældres viden om mulighederne for at vælge daginstitution. Der er en tendens til, at tosprogede børn pr. automatik bliver indskrevet i de institutioner, hvor der er plads og ikke som følge af et bevidst valg fra forældrenes side. Det har flere steder resulteret i daginstitutioner udelukkende med tosprogede børn. Rådet for Etniske Minoriteter mener, det er hensigtsmæssigt så tidligt som muligt at bevidstgøre de tosprogede forældre om betydningen af blandede institutionshold og skoleklasser, og hvilke muligheder de har for selv at medvirke hertil.

På vejen af Rådet for Etniske Minoriteter

formand Sükrü Ertosun

14. januar 2005

Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

att. Lone Basse

SOS05/2250

Vedr. : Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (styrket undervisning i dansk som andetsprog mv.)

Skole og Samfund takker for det tilsendte udkast til lovforslag, som vi har følgende bemærkninger til:

Skole og Samfund deler regeringens bekymring over, at hver anden tosprogede elev ifølge PISA-undersøgelsen ikke har opnået de fornødne læsefærdigheder ved afslutningen af folkeskolen.

Der er mangfoldige årsager til dette problem.

PISA-undersøgelsen og mange andre undersøgelser viser, at det først og fremmest er elevernes hjemmemiljø, der spiller en rolle for deres læringsresultater. Forhold i skolen kommer først i anden række.

Tosprogede elever er defineret som elever, der hjemme taler et andet modersmål end dansk. Selve tosprogetheden kan være, men er ikke nødvendigvis en medvirkende årsag til de dårlige testresultater.

Der argumenteres i de almindelige bemærkninger til lovforslaget meget overbevisende for, hvorfor folkeskolen er én af de institutioner, der bidrager mest til formidling af fælles værdier i det danske samfund.

Skole og Samfund er helt enig i understregningen af den vigtige rolle, folkeskolen spiller for opbygningen af fælles værdier og kultur i samfundet. Ét af de vigtigste forudsætninger for, at folkeskolen kan spille rollen som en samfundsinstitution, der øger sammenhængskraften i samfundet på tværs af sociale og kulturelle skel, er princippet om, at man i skolen ikke blot møder børn med en baggrund, der ligner ens egen, men tværtimod et bredt udsnit af befolkningen.

Dette opnås ved, at distriktsskolen optager alle elever, der bor i lokalområdet.

Ifølge Grundloven er det forældrene, der har pligt til at sørge for, at deres børn får den fornødne undervisning. Forældrene afgør, hvorledes denne undervisning skal gives.

Ol. Kongevej 140A
1850 Frederiksberg C

tel: 3328 1721
fax: 3328 1722

www.skole-samfund.dk
post@skole-samfund.dk

Regeringen er optaget af, hvorledes der kan gives forældrene større frihed til at vælge netop det skoletilbud til deres barn, som passer bedst til barnet. I forslag til ændring af folkeskoleloven, fremsat d. 4. november 2004 (Lov 80) lægger regeringen op til at give forældrene større valgfrihed mellem forskellige folkeskoler. Dette støtter Skole og Samfund varmt.

Forældrene lægger imidlertid først og fremmest vægt på, at deres barn kan komme til at gå i den lokale folkeskole. Undersøgelsen "forældrene og skolen" som blev foretaget af Undervisningsministeriet i 2001, viste at 71 % af forældrene først og fremmest lagde vægt på at skolen skulle ligge i nærmiljøet, når de skal vælge skole til deres barn. Retten til at få sit barn optaget i den lokale distriktsskole er således en meget vigtig retsgaranti for forældre og elever i Danmark. Det har meget stor betydning for børn at have kammerater i skolen, som de også kan omgås i fritiden.

Lovforslaget går ud på at fjerne denne retsgaranti for en gruppe forældre og børn, nemlig forældre til tosprogede børn, "hvis det ved optagelsen vurderes, at eleven har et ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte, og det vurderes at være pædagogisk påkrævet at henvise eleven til en anden skole end distriktsskolen". Der er her tale om forskelsbehandling af en bestemt befolkningsgruppe. Der gøres i bemærkningerne til lovforslaget en del ud af at påvise, hvorfor denne forskelsbehandling ikke er diskrimination således som det defineres i FN-konventionen om borgerlige og politiske rettigheder og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Disse konventioner tillader forskelsbehandling, såfremt den sker for at sikre fremgang for visse etniske grupper eller enkeltpersoner.

Spørgsmålet er imidlertid, om en ophævelse af retten til at blive indskrevet i distriktsskolen for visse grupper af elever og forældre er en hensigtsmæssig imødegåelse af de faktorer, der ligger bag de tosprogede elevers dårlige resultater i skolen.

Efter Skole og Samfunds opfattelse er dette ikke tilfældet, idet årsagerne til de dårlige resultater skal søges helt andre steder.

For det første har forskningsresultater – senest PISA-undersøgelsen i København – ikke kunnet påvise nogen forskel i læringsresultater mellem tosprogede elever på skoler med en meget høj koncentration af tosprogede, og tosprogede elever på skoler med et lavt antal tosprogede.

En del skoler har en meget høj koncentration af tosprogede elever. Det skyldes først og fremmest, at en forfejlet boligpolitik har ført til ghettolignende forhold i visse bydele i en del større byer. Koncentrationen øges i en del tilfælde yderligere af, at resursestærke danske og tosprogede familier vælger at flytte deres børn til andre skoler end distriktsskolen, eller sender deres børn i privatskole. I de seneste år er disse tendenser med held bekæmpet en del steder ved hjælp af "magnetskole"-konceptet.

Det ville være nærliggende at imødegå den høje koncentration af resurssvage tosprogede og danske familier i visse kvarterer gennem en omlægning af boligpolitikken.

En hovedårsag til de tosprogede elevers dårlige resultater er kvaliteten af den særlige undervisning i dansk som andetsprog, som de tilbydes i skolen. Denne undervisning er netop blevet evalueret med et meget pauvert resultat.

Evalueringen fra 2004 viste,

- at kommunerne ikke har noget overblik over omfanget af undervisningen i dansk som andetsprog
- at resurserne til faget ikke tildeles på grundlag af en analyse af elevernes behov, sådan som loven bestemmer, men efter administrative kriterier
- at der ikke finder nogen systematisk vurdering sted af de tosprogede elevers behov for undervisning i dansk som andetsprog
- at der er grupper af tosprogede elever, som ikke modtager den undervisning i dansk, som de ifølge loven har krav på
- at 80 % af de lærere, som underviser i faget ikke er uddannet til det.

Det er nærliggende at søge en del af forklaringen på de tosprogede elevers dårlige resultater i disse forhold. Skole og Samfund finder således, at der er et stort behov for at sætte målrettet ind på at sikre, at kommunerne lever op til deres forpligtelser på dette område, om nødvendigt med tvangsforanstaltninger – over for kommunerne.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at "det er regeringens opfattelse, at tosprogede elevers integration bedst fremmes ved, at gode betingelser for læring og god sprogundervisning følges ad. Læringsrummet – det sociale rum – har betydning, men man lærer ikke dansk blot ved at møde meget dansk." I Skole og Samfund er vi enige i disse betragtninger. Det er nødvendigt, at de tosprogede elever får den bedste danskundervisning ud fra deres præmisser, dvs. som andetsprogsundervisning, også når deres sprog har udviklet sig forbi begyndertrinnet. Dansk som andetsprog bør også indgå som dimension i den almene undervisning.

Dette synspunkt støttes af den faglige ekspertise på området.

Det er således vigtigt, at kommunerne sætter målrettet ind på at udvikle ekspertisen i undervisning i dansk som andetsprog. Det naturlige vil være, at denne ekspertise udvikles der, hvor der er mest brug for den, dvs. på skoler med mange tosprogede elever, i særlige sprogstøttecentre o.l. Der kan således være gode pædagogiske argumenter for, at tosprogede elever tilbydes undervisning på skoler, hvor man har en høj grad af faglig ekspertise i undervisning i dansk som andetsprog. Men det vil føre til øget koncentration af tosprogede elever – ikke øget spredning.

Lovforslaget fortsætter da også:

"Det forudsættes, at der ved henvisning til skoler med overvejende tosprogede elever med sprogstøttebehov sker en nøje afvejning af fordelene ved en sådan skoles pædagogiske tilbud for tosprogede elever sammenholdt med ulempen ved at samle eleverne på skoler med mange tosprogede elever med sprogstøttebehov, hvor det kan være vanskeligt at inddrage naturlige sprogindlæringsituationer".

Mens der er gode faglige argumenter for at tilbyde tosprogede elever undervisning på steder med en høj grad af faglig ekspertise, gives der i forslaget ingen underbygget argumentation for, at en tvangsmæssig spredning af tosprogede elever skulle føre til bedre sprogindlæring.

Der foreligger tværtimod mange forskningsresultater, som understreger betydningen af andetsprogs-pædagogikken som et element i almenpædagogikken og modersmålets betydning for tilegnelsen af andetsproget. Her skal blot peges på Norges Forskningsråds rapport "Tilpasset språkopplæring for minoritets elever" fra 1996, undersøgelsen "A national Study of School Effectiveness for Language Minority Students", gennemført for det amerikanske undervisningsministerium, samt publikationen "Interkulturel pædagogik", Kroghs Forlag 2003.

På baggrund af disse betragtninger finder Skole og Samfund, at kommunerne bør forpligtes til at sikre, at der foretages en sprogscreening ved skolestarten og løbende i skoleforløbet, ikke blot af tosprogede børn, men af alle elever. En sådan screening vil kunne opfange alle former for sproglige vanskeligheder hos eleverne – ikke blot de vanskeligheder, der måtte være en følge af elevernes tosprogethed.

Screeningen bør føre til, at kommunerne opstiller et tilbud til eleverne om den undervisning, der på bedste vis er tilpasset deres særlige situation, i overensstemmelse med folkeskolelovens § 18. Såfremt denne undervisning bedst kan gives på en anden skole end distriktsskolen bør det fortsat være op til forældrene at afgøre, om de ønsker at tage imod dette tilbud, eller om de vil holde fast i retten til at få barnet optaget i distriktsskolen.

Alle forældre – også etniske minoritetsforældre – vil deres børns bedste. Alle erfaringer fx fra Albertslund kommune tyder på, at forældre i altovervejende grad tager imod kommunens tilbud, hvis det er pædagogisk velbegrunder.

Der er i lovforslagets bemærkninger intet belæg for at forskelsbehandle tosprogede forældre. Tværtimod er lovforslagets formulering "hvis det ved optagelsen vurderes at eleven har et ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte, og det vurderes at være pædagogisk påkrævet at henvise eleven til en anden skole end distriktsskolen" så løs, at den gør det muligt for kommunerne at anvende sådanne skøn af allehånde usaglige grunde.

I sådanne situationer vil børn og forældre stå uden nogen form for retsgarantier, men være totalt overladt til kommunale embedsmænds skøn.

Såfremt Undervisningsministeriet fastholder fravigelsen af folkeskolelovens § 36, stk. 2, bør der som minimum indføres en ankemulighed for forældrene til en uvildig instans, som sikkerhed mod fuldstændig kommunal vilkårlighed på området.

Da der ofte er tale om forældre med et rudimentært kendskab til folkeskolen og det kommunale system bør der samtidig sikres dem uvildig rådgivning vedrørende kommunens pædagogiske tilbud og muligheden for at anke de kommunale afgørelser.

Med venlig hilsen

Niels-Christian Andersen
Sekretariatschef

Direkte telefon: 3386 0202
Email: nca@skole-samfund.dk

"Ejnar Bo Petersen"
<ebp@us-centret.dk>

17-01-2005 11:47

Til <Lone.Basse@lvm.dk>

cc

bcc

Emne Høring over udkast til Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen)

Journalisering af indgående post

Journalnr. 2004-2322-12

Sagsgruppe tekst 2322 Love

Dokumentløbenr.

Sagsbehandler Lone Basse

Emne Høring over udkast til Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen)

Ungdomsskolernes Udviklingscenter, der er landsdækkende medlemsorganisation for alle Danmarks knap 300 Ungdomsskoler, har ingen indvendinger til ovenstående lovforslag, som det er formuleret.

Vi skal imidlertid gøre opmærksom på, at den kommunale Ungdomsskole allerede i dag er en central aktør i integrationen af unge nydanskere, og at ungdomsskolen fortsat gerne vil medvirke til at styrke bestræbelserne for og indsatsen for at fremme integrationen. Det foreslås derfor, at man indtænker initiativer i ungdomsskolen som en mulighed for at styrke undervisningen i dansk som andetsprog.

Med venlig hilsen

Ejnar Bo Pedersen
Centerleder
US- centret
Tlf. 66 149 149 / Direkte tlf. 6547 2194
Mobil: 2178 0549
Email: ebp@us-centret.dk

This e-mail has been scanned for viruses by <http://www.virus112.com>

Magistratens 4. Afdeling
Skoler og Kultur • Århus Kommune

Uddannelsesstyrelsen
Juridisk kontor for almene uddannelser
Frederiksholms kanal 26
1220 København K

Lone.Basse@uvm.dk

Den 17. januar 2005

Hørings svar ang. "Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen"

Magistratens 4. Afdeling, Århus Kommune, har følgende overordnede kommentarer:

Vi anser det for centralt, at de skoler, der underviser tosprogede elever, har lærerkompetence til dette. Århus Kommune har i en årrække arbejdet på at fremme, at skoler med tosprogede elever, er fagligt og uddannelsesmæssigt velkvalificerede til at løse denne opgave.

Skoler, der har ganske få tosprogede elever, kan derimod ikke forventes at have kompetence i undervisningen af tosprogede elever. Hvis en fordeling af de tosprogede elever fra skoler med mange til skoler med få tosprogede elever skal være pædagogisk forsvarligt, kræver det en efteruddannelsesindsats over for lærerne på disse skoler, inden de tosprogede elever indskrives på skolen.

En fordeling af de tosprogede elever, der udelukkende har til hensigt at nedsætte antallet af tosprogede elever på en skole og som ikke rummer et forbedret pædagogisk tilbud med personale uddannet til formålet, er efter vores mening uforsvarlig. Den påkrævede efteruddannelse vil endvidere medføre en øget udgift for kommunerne idet antallet af lærere, der skal efteruddannes, vil øges kraftigt. Lovforslaget kan derfor ikke anses for at være udgiftsneutralt for kommunerne, som anført i afsnit 4 i bemærkningerne til lovforslaget.

De tosprogede elevers faglige problemer er veldokumenterede i en række nyere undersøgelser: Evalueringen af dansk som andetsprog i folkeskolen¹, PISA 2003², DA's undersøgelse i december

¹ 'Evaluering af dansk som andetsprog i folkeskolen', KLEO & UC2, CVU København og Nordsjælland for Undervisningsministeriet (2004).

² 'Nogle centrale resultater fra PISA 2003', Undervisningsministeriet, 6. december 2004.

2004³. Det er dog ikke veldokumenteret, at en ændret fordeling alene vil ændre på disse problemer. Således har Albertslund Kommune gennem en årrække fordelt de tosprogede elever, uden at have offentliggjort faglige resultater heraf. Til Folkeskolens Afgangsprøve i juni 2003 lå de tosprogede elevers resultater i Albertslund i dansk væsentligt under de etnisk danske elevers resultater⁴:

<i>Karaktergennemsnit FSA, juni 2003, Albertslund Kommune</i>					
Skriftlig dansk		Retstavning		Mundtlig dansk	
Danske	Tosprogede	Danske	Tosprogede	Danske	Tosprogede
8,1	7	8,1	6,5	9,3	7,4

På den baggrund må det konstateres at fordeling alene ikke forbedrer de tosprogede elevers faglige resultater i dansk. Dette understøttes tillige i den netop offentliggjorte PISA-undersøgelse af de københavnske folkeskoler, hvor resultatet viser, at de tosprogede elever fra skoler med få tosprogede elever *ikke* klarer sig bedre end de tosprogede elever fra skoler mange tosprogede elever. Der er dog belæg for at forvente, at de tosprogede elevers faglige resultater kan forbedres, hvis kontakten med fagligt stærke elever forstærkes. Dette skyldes 'peer learning', den såkaldte 'kammeratfaktor', som er en potentielt vigtig faktor for alle elevers resultater⁵. Det er dog Århus Kommunes opfattelse, at der ikke uden videre kan sættes lighedstegn mellem fagligt stærke elever og etnisk danske elever. Således er der både fagligt stærke elever blandt de tosprogede elever og fagligt svage elever blandt de etnisk danske elever.

På denne baggrund forekommer det perspektivrigt at satse på skoletilbud, der tiltrækker ressourcestærke elever til skoler i bestemte områder som f.eks. et magnetskoletilbud, samt tilbud som kan dokumentere effekt i forhold til de tosprogede elevers resultater. Den største undersøgelse, der kan dokumentere den bedste effekt for de tosprogede elever, er foretaget i USA⁶. Denne undersøgelse dokumenterer, at den mest effektive undervisning for tosprogede elever er undervisning, der inddrager elevernes modersmål som aktivt læringsredskab, dvs. hvor der undervises i f.eks. dansk og matematik på både dansk og f.eks. tyrkisk eller arabisk. En oplagt mulighed kunne være at tilbyde de tosprogede elever en sådan tosproget undervisning. Hvis der yderligere er bekymring for, at kammerateffekten ikke er stærk nok på de pågældende tosprogede elevers distriktsskole, kunne et sådant tilbud gives på en anden skole evt. en skole med færre tosprogede elever. Tilbuddet ville

³ 'Indvandrerbørn klarer sig ringe i folkeskolen', ArbejdsMarkedsPolitisk AGENDA 21, 16. december 2004.

⁴ 'Albertslund Kommunes integrationsindsats 2004', Albertslund Kommune.

⁵ 'Do schools matter? The influence of school inputs on student performance and outcomes', Beatrice Schindler Rangvid, Økonomisk Institut, Handelshøjskolen i Århus, 2003, samt 'Elever med udlændsk baggrund', Rapport til regeringen 1. oktober 2004, Skolverket, Sverige.

⁶ Thomas, W.P., & Collier, V.P. (2002). A national study of school effectiveness for language minority students' long-term academic achievement. Center for Research on Education, Diversity and Excellence, University of California-Santa Cruz.

således også kunne have et fordelingsperspektiv, kombineret med at fokusere på de faglige resultater for de tosprogede elever.

Kommentar til bemærkningerne til lovforslaget:

I afsnit 2, angående lovforslagets indhold fremføres det, at 'Fra fremmedsprogsundervisningen er det almindeligt anerkendt, at mens talesprog (lytte og tale) kan tilegnes intuitivt ved at være omgivet af målsproget fordrer skriftsproget (læsning og skrivning) en tilrettelagt undervisning.' Der er tale om påstand som endnu er ganske omdiskuteret inden for fremmedsprogsforskningen. Således er der en række områder inden for fremmed- og andetsprogstilegnelsen, som ikke umiddelbart tilegnes uden opmærksomhed og fagligt tilrettelagt undervisning. Det drejer sig bl.a. om tilegnelsen af (skole-)ordforrådet. De tosprogede elevers problemer inden for dette område i Danmark er bl.a. dokumenteret af Jørgen Gimbels arbejde⁷. Ordforrådet er relevant for både tale- og skriftsproget og systematisk arbejde med dette bør indgå i undervisningen for de tosprogede elever fra skolestarten og kan ikke blot erstattes af kontakt med etnisk danske elever. En vis kommunikativ kompetence kan tilegnes intuitivt, men det niveau af talt dansk som forventes af de tosprogede elever, rækker meget videre end dette. For at klare sig med succes til Folkeskolens afgangsprøve og i en efterfølgende ungdomsuddannelse er det nødvendigt, at de tosprogede elever opnår en *modersmålslignende kompetence* i dansk, også i det talte sprog. En sådan kompetence opnås kun i meget sjældne tilfælde uden undervisning, det kræver i langt de fleste tilfælde veltilrettelagt undervisning i dansk som andetsprog også for talesprogets vedkommende.

Med venlig hilsen

Torben Brandi Nielsen
Rådmand for Skoler og Kultur

⁷ 'Bakker og udale', Sprogforum, nr. 3, 1995, side 28-34.